

MŪSŲ GIRIOS

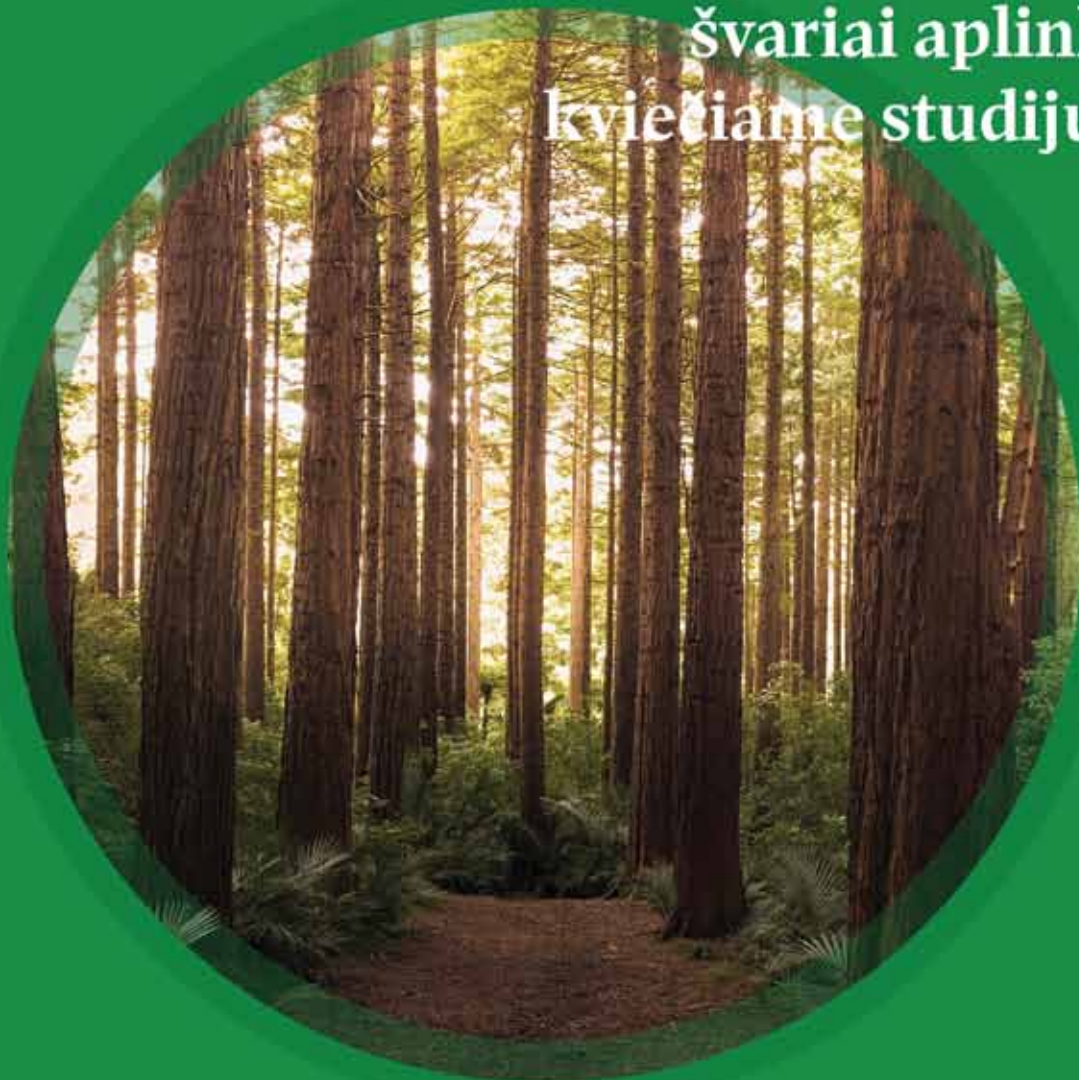
2019 / 07

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŽEMĖS ŪKIO
AKADEMIJA

Jei esi neabejingas miško ošimui ir švariai aplinkai, kvietiname studijuoti

Pirmosios pakopos (bakalauro) studijų programos

- Miškininkystė
- Taikomoji ekologija

Antrosios pakopos (magistrantūros) studijų programos

- Miškininkystė
- Taikomoji ekologija
- Laukinių gyvūnų ištekliai ir jų valdymas
- Miestų ir rekreacinė miškininkystė

Miškų ir ekologijos fakultetas

(8 37) 752 282 | (8 37) 752 232 | mef@vdu.lt | Studentų g. 11, Akademija, Kauno raj.

Naujojo Lietuvos Prezidento inauguracija – svarbiausias metų įvykis šalies politiniame gyvenime

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda iškilmingame Lietuvos Respublikos Seimo posėdyje liepos 12 d., penktadienį, prisiekė Tautai būti ištikimas Lietuvos Respublikai ir Konstitucijai, gerbti ir vykdyti įstatymus, saugoti Lietuvos žemių vientisumą, sąžiningai eiti savo pareigas ir būti visiems lygiai teisingas, visomis išgalėmis stiprinti šalies nepriklausomybę, tarnauti Tėvynei, demokratijai ir Lietuvos žmonių gerovei.

Naujasis šalies vadovas inauguracinėje kalboje atkreipė dėmesį, kad nuo pamatų pavyko sukurti valstybę, tapusią Europos Sąjungos šalių šeimos nare ir patikima Šiaurės Atlanto aljanso partnere. „Sukūrėme valstybę, kuri šiandien gyvena turbūt sėkmingiausią ir ekonomiškai turtingiausią laikmetį šalies istorijoje“, – sakė Prezidentas Gitanas Nausėda.

Kalbėdamas apie gerovės siekį, Prezidentas iškėlė penkis uždavinius: pajamų nelygybės mažinimą, biudžeto mokestinių pajamų didinimą, regioninės atskirties mažinimą, efektyvų ES fondų panaudojimą ir švietimo kokybės pažangą.

Šalies vadovas taip pat pridūrė, kad užsienio ir saugumo politikos srityje Lietuvos Respublika toliau bus patikimas partneris, turintis vertybinį stuburą, paremtą visuotinai priimtinomis tarptautinės teisės normomis.

Prieš iškilmingą posėdį Seime, Prezidentas Gitanas Nausėda su pirmąja ponia prie pernai atidengto paminklo pagerbė Tautos patriarchą dr. Joną Basanavičių.

Po priesaikos Seime naujasis šalies vadovas priėmė iškilmingą ginkluotojų kariuomenės pajėgų ir Šaulių sąjungos rikiuotę bei parada.

Prezidentas Gitanas Nausėda po šv. Mišių Vilniaus Šv. vyskupo Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedros bazilikoje dalyvavo Lietuvos miestų ir miestelių bei užsienio lietuvių vėliavų pagerbimo ceremonijoje.

Pakeliui iš Katedros į Simono Daukanto aikštę naujasis šalies vadovas ir pirmoji ponia bendravo su žmonėmis ir priėmė sveikinimus. Vėliau įvyko Lietuvos Respublikos Prezidento rūmų perdavimo ceremonija – buvo nuleista kadenciją baigusios Prezidentės Dalios Grybauskaitės ir pakelta Prezidento Gitano Nausėdos vėliava.

Po iškilmingos Prezidento rūmų perdavimo ceremonijos šalies vadovas Baltojoje salėje priėmė grąžinamus Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliojimus.

Oficialią inauguracijos programos dalį simboliškai užbaigė ir apibendrino koncertas.

Vakare Prezidento rūmų kiemelyje surengtas priėmimas nusipelnusiems kultūros ir visuomenės veikėjams bei valstybės kūrėjams.

Parengta pagal www.lrp.lt informaciją

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotrauka, autorius ROBERTAS DAČKUS

4 Kronika

6 Aktualijos

- 6 N. KUPSTAITIS
Kuo šiandien gyvena Vokietijos miškininkai
- 8 Studijų baigtį vainikavo iškilminga diplomų įteikimo šventė

10 Miškininkystė

- 10 A. KULIEŠIS, G. KULBOKAS
Svarbesniųjų, Lietuvos miškų našumą lemiančių, veiksnių kaita per pastaruosius 20 metų
- 13 A. BALČIUS
Miškų kontrolės vingiai ir verpetai
- 16 V. TREPĖNAITIS
Dėmesys miško genetinių išteklių naudojimui ir atkūrimui regionuose
- 20 B. GRIGALIŪNAITĖ, A. STACKEVIČIUS
Sausros ir ūkinės veiklos padariniai

22 Medienos pramonė

- 22 R. BEINORTAS
Medienos produktų eksporto ir importo 2019 m. I ketvirčio analizė

26 Medžioklė

- 26 A. BRUKAS
Medžioklės reguliavimo ir veiklos peripetijos tarpukario Lietuvoje (1920–1940 m.)

29 Profsąjungų veikla

- 29 I. RUGINIENĖ
Kam naudinga diskredituoti miškininko profesiją?

30 Miškas ir visuomenė

- 30 „Mūsų žalioji vasara“ – fantastika ir džiaugsmas!

32 Išėję negrįžti

33 Nauji leidiniai

- 33 Po mišką klaidžioja žvėrių mintys

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2019 m. liepa Nr. 7 (855)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešojo įstaiga „Mūsų girios“

Kalvarijų g. 125-802,

08221 Vilnius

Mob. tel.: 8 687 10616, 8 687 10614

El. paštas:

rimondas.vasiliauskas@gmail.com

vaclovasmusugirios@gmail.com

www.musu-girios.lt

Jmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A. s. LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

Mob. tel. 8 687 10616

El. paštas rimondas.vasiliauskas@gmail.com

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

Mob. tel. 8 687 10614

El. paštas vaclovasmusugirios@gmail.com

Dizainerė – maketuotoja

Jūratė Kemeklytė Bagdonienė

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 1000 egz.

Kaina 3,10 Eur

Kaina su nuolaida 2,05 Eur

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

Kalvarijų g. 125-802, LT-08221 Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius ar jų

dalį perspausdinti galima tik gavus raštišką

redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Liepos 8 d. Lietuva pateikė Europos Komisijai ir Europos aplinkos agentūrai oro taršos poveikio ekosistemoms stebėsenos rodiklių nacionalinę ataskaitą.

Ją parengė Aplinkos apsaugos agentūra kartu su Lietuvos geologijos tarnybos ir Valstybinės miškų tarnybos specialistais, taip pat miškų ir kitų ekosistemų tyrimus vykdančių mokslo įstaigų – Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centro, Vytauto Didžiojo universiteto – mokslininkais.

Ataskaita parengta pagal vadinamosios Nacionalinių emisijų limitų direktyvos nuostatas, susijusias su oro taršos poveikio ekosistemoms stebėsenai. Joje pateikti rodikliai nustatyti remiantis aplinkos oro, vandens, dirvožemio, miškų ir sąlygiškai natūralių miško ekosistemų būklės stebėjimų, vykdomų pagal valstybinę aplinkos monitoringo programą, duomenimis.

Liepos 9 d. LR Seimas priėmė Miškų įstatymo pataisą, pagal kurią miškų ūkio paskirties žemės sklypo savininkui draudžiama nustatyti žemės sklypo pardavimo sąlygą, numatančią, kad pirmumo teisę turintis asmuo gali įsigyti parduodamą miškų ūkio paskirties žemės sklypą tik su kitais parduodamais miškų ūkio paskirties žemės sklypais. Parlamentarai paliko išimtį, kad toks draudimas negalioja tais atvejais, kai parduodami miškų ūkio paskirties žemės sklypai ribojasi.

Liepos 10 d. vykusiame LR Seimo Antikorupcijos komisijos posėdyje politikai analizavo valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos pardavimo tvarkos pakeitimo pasekmes ir kitus VĮ Valstybinės miškų urėdijos veiklos aspektus. Antikorupcijos komisija nusprendė kreiptis į Vyriausybę ir į Generalinę prokuratūrą dėl viešojo intereso gynimo. Seimo nariai taip pat siūlė kreiptis ir į Konstitucinį Teismą dėl šio Vyriausybės nutarimo atitikimo Konstitucijai. Komisija nusprendė sulaukti visų institucijų atsakymų ir tuomet svarstyti tokią galimybę.

Liepos 10 d. LR Vyriausybė pritarė Aplinkos ministerijos parengtomis 4 įstatymų – Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės, Aplinkos apsaugos, Mokesčio už aplinkos teršimą ir Aplinkos monitoringo – pataisoms.

Šios pataisos padėtų sustiprinti aplinkos apsaugą šalyje. Visų pirma aplinkos apsaugos pareigūnai įgytų teisę kontroliuoti taršos šaltinius visą parą, kaip numato siūloma Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo pataisa.

Liepos 11 d. Konstitucinis Teismas priimtu nutarimu pripažino, kad Medžioklės įstatymo 13 straipsnio (2013 m. birželio 18 d. redakcija) 1 dalis tiek, kiek joje nustatytas teisinis reguliavimas, pagal kurį medžioklės plotų naudotojo medžiotojų kolektyvas, veikiantis Asociacijų įstatymo nustatyta tvarka, privalėjo priimti į savo narius privačios žemės sklypo savininką, kuriam medžiotojų kolektyvo naudojamame medžioklės plotų vienetu nuosavybės teise priklauso ne mažiau kaip 100 ha miško arba žemės ūkio paskirties žemės, prieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnio 1 daliai.

Liepos 11 d. Nemuno kilpų regioniniame parke oficialiai atidarytas naujas Birštono apžvalgos bokštas, o nuo liepos 12 d. jame gali lankytis visi norintys pasigrožėti išpūdinga vietovės panorama.

Liepos 11 d. Helsinkyje į neformalų susitikimą susirinkę ES šalių aplinkos ministrai diskutavo aktualiais ES klimato kaitos politikos klausimais, aptarė tolesnius veiksmus kuriant žiedinę ekonomiką ir jos vaidmenį sprendžiant su klimato kaita ir biologinės įvairovės nykimu susijusias problemas.

Mūsų šalis pritaria siekiui, pereinant prie žiedinės ekonomikos, ES lygiu sukurti funkcionuojančią, patvarią ir investuotojams patrauklią antrinių žaliavų rinką. Todėl reikia užtikrinti, kad į rinką grįžtančios

medžiagos būtų ekonomiškai efektyvios ir saugios žmonėms bei aplinkai.

Liepos 12 d. Aplinkos ministerijoje susirinkusi Medžioklės tvarkymo konsultacinė taryba aptarė medžioklės šalies teritorijoje taisyklių pakeitimus, kitų medžioklės reglamentuojančių teisės aktų projektus ir medžiotojų bendruomenei rūpimus klausimus.

Tarybos nariai nutarė nepritarti, kad būtų grįžtama prie licencijų medžiojamiesiems gyvūnams sumedžioti, tačiau, jų požiūriu, nereikia atsisakyti kai kurių medžiojamųjų gyvūnų rūšių sumedžiojimo limitų. Taip pat, Tarybos siūlymu, medžioklės taisyklės reikėtų keisti rečiau, bet aprėpiant daugiau nuostatų. Sutarta neatsisakyti medžioklėtvarkos projektų, tačiau juos supaprastinti, kad jie būtų labiau funkcionalūs ir realiai naudojami. Šiuo tikslu planuojama suburti darbo grupę.

Liepos 12 d. Bruselyje vyko Europos Komisijos organizuojamas EK Miškų ir medžio kamštienos Socialinio dialogo grupės (Forestry&Cork SDG) posėdis. Eksperto teisėmis posėdyje dalyvavo LMSA pirmininkas, Europos žemės savininkų organizacijos (ELO) viceprezidentas dr. Algis Gaižutis.

Liepos 13 d. Žemaitijos nacionaliniame parke, prie Platelių ežero vyko edukacinis renginys „Senieji Platelių luotai“. Renginio dalyviai galėjo paplaukioti 2006 m. padaryta Platelių luoto kopija, apie žemaičių luotų istoriją pasakojo jų meistrai Klaidas Perminas, Antanas Vaškys, Vytas Jaugėla.

Liepos 15 d. Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejuje paminėtas šios įstaigos veiklos šimtmetis. Muziejaus pradžia laikoma 1919 m. liepos 15-oji, kai prof. Tadas Ivanauskas Kaune įkūrė Gamtos tyrimo stotį. Joje, be paties Tado Ivanausko, dar dirbo taksidermistas Feliksas Jomantas. Jų abiejų darytas šimtmetes paukščių, žinduolių iškamšas galima pamatyti šimtmečiui skirtoje parodoje.

Be šios atidarytos dar trys naujos parodos. Taksidermijos raidai Lietuvoje skirtoji demonstruoja įvairius gyvūnų iškamšų gamybos metodus – nuo XX a. pradžios iki šiuolaikinių technologijų. Parodoje „Baltijos gintaro inkliuzai“ galima pamatyti privačių kolekcininkų paruoštą inkliuzinių gintarų kolekciją. Dailininko, biologo doc.

Kęstučio Žuko pastelių ir piešinių paroda yra skirta gyvūnams.

Liepos 19–21 d. Žagarės regioninis parkas surengė 15 kartą „Žagarės vyšnių festivalį 2019“, pavadintą „Trys kadencijos“. Žagarės dvaro parke koncertavo žinomi Lietuvos dainininkai, atlikėjų grupės, vyko kiti pramoginiai renginiai, sporto varžybos.

Liepos 19 d. Kupiškio rajono savivaldybėje vyko Valstybinės miškų tarnybos parengto Kupiškio rajono savivaldybės valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projekto viešas svarstymas.

Liepos 19 d. LMSA kartu su Raseinių skyriumi organizavo Miško dieną „Išmoktos gyvenimo pamokos tvarkant ir prižiūrint miškus 2019“. Šio renginio metu vyko respublikinio konkurso „Pavyzdinai tvarkoma privati miško valda 2018“ I-os vietos nugalėtojų – Birutės Žindžiūtės-Michelini ir Guido Michelini šeimos sodybos ir miško valdų apžiūra. Šiems deramai prižiūrintiems 51,2 ha miško valdą Kauno apskr. Raseinių r. savininkams talkina miškininkas Nerijus Sutkevičius.

DAINIAUS ŠERONO nuotrauka

Liepos 23 d. LR Seimas priėmė Miškų įstatymo pataisą (projektas Nr. XIIIIP-2288(2)), kuriomis nutarta nuo kitų metų riboti privačios nuosavybės teise disponuojamų miškų plotus. Pagal priimtas naujas nuostatas, asmuo ar susiję asmenys galės įsigyti tiek miškų ūkio paskirties žemės Lietuvos teritorijoje, kad bendras jiems priklausantis iš valstybės ir kitų asmenų įsigytos miškų ūkio paskirties žemės sklypų plotas nebūtų didesnis kaip 1500 ha. Už balsavo 87 Seimo nariai, prieš – 6, susilaikė 5 parlamentariai.

Liepos 23 d. įvyko VĮ Valstybinių miškų urėdijos skelbtas 2019 m. II pusmečio žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų aukcionas pusmetinėms pirkimo-pardavimo sutartims sudaryti. Aukcione parduota 76 proc. viso pasiūlyto žaliavinės medienos ir 74 proc. miško kirtimo liekanų kiekio. Lietuvos pirkėjai įsigijo 94 proc. šiame aukcione parduoto medienos kiekio.

Liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda, vadovaudamasis Konstitucija, grąžino Seimui pakartotinai svarstyti Miškų įstatymo pataisą, kuri sudaro sąlygas riboti asmenų, turinčių pirmumo teisę įsigyti miškų ūkio paskirties žemės sklypus, nuosavybės teises.

Liepos 24 d. LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto posėdžio metu diskutuota dėl LIFE projekto PAF-NATURALIT tikslų. Aptartos valstybės saugomų teritorijų sistemos reglamentavimo, finansavimo, tinklo optimizavimo galimybės. Parlamentarai taip pat susipažino su Aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų pateikta informacija.

Liepos 26 d. LR Seimo Tėvynės sąjungos Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos narės Aistės Gedvilienės surengtoje apskritojo stalo diskusijoje „Ar valstybė padės apsiginti nuo erkų?“ buvo pristatyti aiškūs pasiūlymai, kaip būtų galima apsaugoti visuomenę. Seimo narė pažymėjo, kad diskusijos pagrindinis tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į plintančių ligų mastus ir paraginti Vyriausybę imtis veiksmingų priemonių kovojant su erkėmis, kurios platina erkinį encefalitą ir Laimo ligą.

Kuo šiandien gyvena Vokietijos miškininkai

Mintys po Vokietijos miškininkų sąjungos suvažiavimo

Net blogas oras nesugadino gražaus kalnų ir miškų vaizdo Saksonijos Šveicarijoje

Dr. NERIJUS KUPSTAITIS

Dauguma mūsų šalies žymių miškininkų visais laikais ir šiuo metu remiasi bene giliausias Europoje miškų ūkio tradicijas turinčia Vokietijos klasikine miškininkystės mokykla ir jos miškininkavimo patirtimi. Manau pravartu laikas nuo laiko pažvelgti ir pasitikrinti, ar pačioje Vokietijoje tebeaktualios prieš dešimtmečius mūsų perimtos tradicinės miškininkystės tiesos ir kryptys.

Tokia proga nors probėgšmais apžvelgti pasitaikė, kai turėjau galimybę dalyvauti šių metų gegužės 8-12 d. Drezdene vykusiame 69-ajame Vokietijos miškininkų sąjungos suvažiavime ir galėjau padiskutuoti su kolegomis iš Vokietijos apie situaciją miškuose ir miškų ūkyje.

Pradžiai šiek tiek apie suvažiavimą

Pirmasis vokiečių miškininkų suvažiavimas vyko 1899 m., kuomet susikūrė Vokietijos miškininkų sąjunga tokia forma, kokia ji veikia iki šių dienų. Išvertus pažodžiui iš vokiečių kalbos, reiktų sakyti – Vokietijos miško sąjunga ar netgi klubas. Jos atitikmuo mūsų šalyje būtų Lietuvos miškininkų sąjunga.

Pastarasis vokiečių miškininkų sąjungos suvažiavimas Drezdene vyko ne pirmą kartą, nes kalbame apie daugiau kaip 100 metų istoriją ir tradicijas. Jame dalyvavo daugiau kaip tūkstantis Vokietijos miškininkų ir svečių iš kitų šalių. Suvažiavimui buvo skirti 5 dienų renginiai, vyko plenarinės sesijos, 5 seminarų ciklai aktualiausiomis temomis, surengta daugiau kaip 50

skirtingų ekskursijų, kai kurios net iki 2 dienų trukmės. Vyko ir miškininkų vakaronės su koncertais, miško paroda-mugė miesto centre, oficialūs valdžios institucijų priėmimai. Netgi viešasis transportas visame Drezdene suvažiavimo dalyviams visas 5 dienas buvo nemokamas. Todėl suvažiavimas atrodė tikrai įspūdingai. Pagarba organizatoriams, kur pagrindiniu smuiku griežė Saksonijos valstybinių miškų įmonė, finansavusi daugumą renginių. Esme ši įmonė būtų mūsų Valstybinių miškų urėdijos atitikmuo.

Tai rašau ne tam, kad pavydą sukelčiau, bet tam, kad pamatytume, jog norint turėti rezultatą, reikia ir dirbti, ir dėmesio bei lėšų tam skirti.

Autorius prie Vokietijoje 1811 m. įkurtos Tharandto aukštosios miškų mokyklos, kuri dabar priklauso Drezdeno technikos universitetui

Stiprėja socialinis miškų ir miškų ūkio vaidmuo

Pagrindinė suvažiavimo tema – miško visuomenė (*Waldgesellschaft*) ir skirtas akcentas socialiniams miškų ūkio aspektams. Jei anksčiau ir Vokietijoje vyravo aptariamoms bendros miškininkystės temos arba jų sąsajos su gamtosauga, tai pastaruoju metu, ypač aktyvėjančios visuomenės ir klimato kaitos kontekste, tampa vis svarbiau atsisukti į mišką iš žmogaus pozicijų. Kolegos vokiečiai, mano supratimu, tą momentą puikiai pagavo ir laiku keičia veiklos plokštelę. Ir tai tikrai suprantama. Keičiasi visuomenės poreikiai miškui, o pastaraisiais dešimtmečiais tas pokytis ypač akivaizdus.

Klasikinis įsivaizdavimas, kad miškų ir miškų ūkio paskirtis duoti šaliai kuo daugiau lėptjųvėms tinkamos medienos, kartu nepereikvojant išteklių ir užtikrinant tokių pačių ar geresnių miškų formavimą ateičiai, jau akivaizdžiai nueina į šoną. Tai nereiškia, kad medienos nereikia, ar kad nereikia formuoti miškų ateičiai. Bet keičiasi pageidaujamos medienos struktūra. Vis mažiau reikia stambios medienos ir daugiau smulkesnės bei biomasės. Medienos stambumas ir jos kokybė tampa antrai dalyku masinėje produkcijoje ir išlieka aktualus tik ypatingos vertės medienai, kuri parduodama atskirais stiebiais. Tai sąlygoja nauji produktai iš medžio, apie kuriuos nemažai kalbėta suvažiavime. Be visiems jau įprastos drožlių plokštės ir klijuotos medienos auga medienos masės poreikis ir naudojimas bioplastiko, biotekstilės ir kitų biochemijos pagrindu kuriamų naujų medienos produktų gamybai. Ką tai reiškia miškininkystei?

Pirmiausia, kad nebūtina auginti vien kuo stambesnius, tiesesnius medžius. Be to, nebūtina risti vien prie spygliuočių medienos ir garbinti vien egles ar pušis, kėnius. Iš esmės tai reiškia pokyčius tiek rūšinėje medynų sudėtyje, tiek ir pačiose miško ugdymo ir kirtimų sistemose.

Nors mediena išlieka pagrindiniu miškų ūkio pajamų šaltiniu, o kartu ir svarbiausiu ekonomiškai miško ekosistemos produktu, vis daugiau diskutuojama ir dėmesio kreipiamas kitoms miško ekosistemų paslaugoms. Todėl suvažiavime plačiai kalbėta apie socialines-kultūrines miško teikiamas paslaugas ir naudas.

Viena iš jų – Vokietijoje labai populiarėja miško kapinės. Tai tinkamai pažymėtas ir gerą privažiavimą turintis paprastas

Kinivarų pažeisti ir išdžiūvę eglynai – dominuojantis vaizdas didelėje Saksonijos Šveicarijos nacionalinio parko dalyje

gražus ir pakankamai senas miškas su ilgaamžiaus medžiais, prie kurių yra laidojamos urnos su mirusiųjų palaikais. Vokietijoje tai tampa greitai populiarėjančiu verslu, miško kapinės įrengiamos dažniausiai komunaliniuose, bet taip pat ir valstybiniuose ar privačiuose miškuose.

Vis daugiau dėmesio skiriama istorinę vertę turinčių miškų ir miško parkų ne tik priežiūrai, bet ir jų populiarinimui. Dažniausiai lankymasis tokiuose tinkamai sutvarkytuose ir išpopuliarintuose miškuose ar parkuose nėra mokamas, bet lankytojų srautui aptarnauti teikiamos mokamos paslaugos (pvz., ekskursijos, maitinimas ir pan.). Tai sukuria papildomas darbo vietas ir neša papildomas pajamas, ypač kai paslaugos teikiamos bendradarbiaujant su privačiais verslais. Šioje vietoje turime gerų pavyzdžių ir Lietuvoje, nors paties verslumo aspekto akivaizdžiai trūksta. Dažniau priešingai, į viešo ir privataus sektoriaus partnerystę žiūrima kreivai, o siauri žinybiniai interesai dažnai neleidžia efektyviai panaudoti net ir turimo valstybinio potencialo. Čia turio galvoje, pavyzdžiui, stumdymąsi tarp saugomų teritorijų institucijų ir valstybinius miškus valdančios Valstybinių miškų urėdijos.

Nepamirštamas miškuose ir gamtosauginis aspektas

Nors Vokietijos miškų ūkyje auga dėmesys socialiniams miškų ūkio aspektams, o ekonominiams nemažėja, nėra pamirštas ir gamtosauginis aspektas. Suvažiavimo vienos iš ekskursijų metu turėjau galimybę apsilankyti Saksonijos Šveicarija vadinamame nacionaliniame parke.

Šiame parke dažnai apsilankydavau prieš daugiau kaip 20 metų mokydamasis ir dirbdamas Vokietijoje. Turiu pastebėti, kad pasikeitė ne tik šio parko miškai, bet ir juos tvarkančių miškininkų požiūris, kaip reikia miškininkauti tokioje saugomoje teritorijoje. Palyginus su situacija Lietuvoje, šio nacionalinio parko (įskaitant ir jo miškus) visas administravimas, tvarkymas ir priežiūra yra vienoje rankose – valstybės įmonės „Saksonijos miškai“. Tai yra svarbu todėl, kad visais darbais, pradedant gamtos apsauga, rekreacinės infrastruktūros priežiūra ir lankytojų valdymu ir baigiant medžių kirtimu ir kitomis miškininkystės priemonėmis, rūpinasi ta pati komanda – iš viso 65 darbuotojai, iš kurių pusė yra miškų ir gamtos apsaugos specialistai (valstybės tarnautojai), o likusi pusė – darbininkai. Pajėgos nemažos, nes šio nacionalinio parko plotas užima apie 10 000 ha kalnuo-

tos miškingos vietovės. Labai aiškiai suformuota šio parko miškus liečianti veiklos kryptis – per 30 metų palaipsniui visame parko plote atsisakyti miškų formavimo, priežiūros ir kitų miškų ūkio darbų. Šiuo metu dar 60 proc. miškų yra tvarkomi, o 40 proc. jau paliekami natūraliam vystymuisi. Taigi, matomas labai aiškus prioritetas gamtosaugai, kuris nekeičiamas netgi stebint pastaraisiais metais didžiuliuose plotuose išplitusių miško kenkėjų pažeidimus, ypač šio parko eglynuose.

Suprantama, kad palikus savieigai didžiulius plotus nudžiūvusių eglynų, reikės didinti dėmesį žmonių saugos užtikrinimui tokiuose netvarkomuose miškuose. Tas daroma jau dabar, nes parkas gausiai lankomas kalnų ir gamtos mėgėjų, jis išraižytas rekreaciniais takais. Tad užtikrinti žmonių saugą natūraliam vystymuisi paliekamuose, ypač pažeistuose miškuose, darosi vis didesniu iššūkiu.

Į klausimą, ar reikės parke miškininkų, kai neliks įprastos miškininkavimo veiklos, nacionalinio parko darbuotojai, patys būdami miškininkai, atsako, kad jie tuomet nekirs ir nesodins miškų, bet daugiau dėmesio skirs miško ir gamtos pedagogikai, visuomenės švietimui, moksliniams tyrimams miškuose ir panašiai veiklai.

Dėmesys miško pedagogikai

Valstybinių miškų įmonės visoje Vokietijoje tam skiria vis didesnę dėmesį. Visi

suvokia, kad būtent jaunosios kartos ugdymas yra svarbiausia, kai mes kalbame apie visuomenės supratimo apie miškus didinimą (o tai rezultate lemia ir visuomenės lūkesčius miškams). Nors tai suvokta jau senokai, Vokietijoje tik neseniai sukurta bendra visai valstybei miško pedagogų atestavimo sistema, kurią praktiškai įgyvendina miškų įmonės kiekvienoje Vokietijos žemėje. Pastarosios taip pat koordinuoja šių miško pedagogų veiklą (kurie nebūtinai yra pačių įmonių darbuotojai), organizuoja įvairiausius mokymus ir kitokius renginius, bendradarbiaujant su mokyklomis ir ne tik. Čia reikėtų pasimokyti mūsų Valstybinių miškų urėdijai, kuri netgi nuo mūsų jaunųjų miško bičiulių šalinasi, nekalbant jau apie platesnį dalyvavimą jaunosios mūsų visuomenės dalies švietime. Matyt ilgai nelaukiant ir Lietuvoje reikėtų atgaivinti diskusiją apie sistemingesnį jaunimo švietimą miško klausimais, neapsiribojant vien Jaunųjų miško bičiulių sambūrio veiklos koordinavimu.

Taigi, minčių po diskusijų su kolegomis vokiečiais tikrai daug ir įvairių. Nesakau, kad reikia pulti akiai kopijuoti jų sprendimus, tačiau pasimokyti yra iš ko, o ir dažniau pasižvalgyti, kas dedasi toliau mūsų daržo pravartu kiekvienam. To ir linkiame visiems.

Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje birželio 27-oji buvo neeilinė diena – vyko diplomų įteikimas, ilgai laukta šventė ir absolventams, ir dėstytojams. Netrūko šiltų sveikinimo kalbų, rankų paspaudimų, absolventų ir jų artimųjų šypsenų, gėlių, fotoaparatai blyksčių. Džiaugėsi teikiamais diplomais ir kolegijos administracija, dėstytojai, išleidžiantys į gyvenimą dar vieną kolegijos absolventų laidą. Diplomantus, kolegijos darbuotojus ir svečius pasveikino KMAI kolegijos direktorius dr. Vaidotas Lygis, Valstybinės miškų tarnybos direktorius, kolegijos Miško ūkio studijų programos baigiamųjų egzaminų komisijos pirmininkas dr. Albertas Kasperavičius, KMAI kolegijos Alumni klubo prezidentas, VMU Dubravos regioninio padalinio Karmėlavos girininkijos girininkas, Kauno rajono savivaldybės tarybos narys Jonas Mačiulis, kolegijos Miškininkystės katedros vedėjas doc. dr. Vidmantas Verbyla, Kraštovaizdžio architektūros ir rekreacijos katedros vedėja Asta Doftartė, Hidrotechninės statybos katedros vedėja doc. dr. Ernesta Liniauskienė, Nekilnojamojo turto kadastro katedros vedėja doc. dr. Edita Abalikštienė, kolegijos socialinio partnerio UAB „Grantukas“ savininkas, projekto „Žali Sodai“ vadovas, kolegijos lektorius Tautvydas Gurskas, kolegijos socialinio partnerio AB „Lietuvos energijos gamyba“ Gamybos departamentą Pagalbinių įrenginių, Statinių priežiūros grupės vadovas, kolegijos docentas dr.

Studijų baigtį vainikavo iškilminga diplomų įteikimo šventė

Ramūnas Gegužis, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos prezidentas, kolegijos docentas dr. Vilimantas Vaičiukynas. Absolventų vardu padėkos žodį tarė Nekilnojamojo turto kadastrinių matavimų specialybės diplomantė Justina Dailidėnaitė.

Šventinę nuotaiką padėjo kurti LNK TV muzikinių projektų „Finalo ketvertas“,

„Lietuvos balsas. Vaikai“, įvairių muzikinių festivalių bei konkursų dalyvė ir laureatė, miškininko dukra Lukrecija Vasiliauskaitė.

Šiomet aukštojo mokslo diplomai įteikti 153 kolegijos absolventams, iš jų pagal studijų programas absolventai pasiskirsė taip: Miško ūkis (Miškininkystė) – 54, Želdynų dizainas – 25, Sodininkystė – 5

(mūsų pirmoji laida!), Žemėtvarka – 38, Nekilnojamojo turto kadastriniai matavimai – 21, ir Hidrotechninė statyba – 10 absolventų.

Šiomet 6 moksleiviai baigė kolegijos Profesinio mokymo skyrių, jiems suteikta miško darbininko kvalifikacija.

KMAIK inf.

Svarbesniųjų, Lietuvos miškų našumą lemiančių, veiksnių kaita per pastaruosius 20 metų

Prof. ANDRIUS KULIEŠIS, GINTARAS KULBOKAS

Išauginti ir sukaupti miškuose medienos ištekliai priklauso nuo daugelio veiksnių: gamtinių, natūralių, amžiaus, miškininkų ūkinės veiklos. Šiame straipsnyje paanalizuosime augaviečių našumo bei amžiaus struktūros pokyčius per pastaruosius 20 metų.

Natūralių veiksnių, pirmiausia augavietės, įtaka našumui yra vertinama **augaviečių našumo indeksais pagal medžių augimą į aukštį (HAB, 1a pav.) ir skersmenį (DAB, 1b pav.)**. Didžiausiu gamtiniu našumu Lietuvos miškuose pasižymi eglėnų ir drebulynų augavietės (HAB = 28–30 m). Brandžių drebulynų augaviečių našumo indeksai pagal aukštį netgi lenkia brandžių eglėnų augaviečių našumą.

Lietuvos miškų augaviečių našumo pagal aukštį indeksų kaitoje per pastaruosius du dešimtmečius galima išskirti dvi tendencijas. Visuose ir atskirai brandžiuose medynuose yra stebima augaviečių našumo indeksų pagal aukštį didėjimo tendencija (1a pav.). Tai dalinai galima paaiškinti gerėjančiomis augimo sąlygomis klimato kaitos poveikyje. Ryškėja ir antra tenden-

cija. Brandžių spygliuočių medynų aukščio indeksai yra 2–3 m mažesni lyginant su visų medynų aukščio indeksais. Beržo, drebulės ir baltalksnio brandžių ir visų medynų augaviečių aukščio indeksai tarpusavyje mažai skiriasi ir tik juodalksnyuose stebimas brandžių medynų aukščio indeksų sumažėjimas vidutiniškai 1 m. Žemesnius brandžių spygliuočių medynų augaviečių našumo indeksus lėmė du veiksniai. Pirmas – dalis brandžių medynų yra perbrendę, išretėję, praradę dalį geriausių vyraujančio ardo medžių.

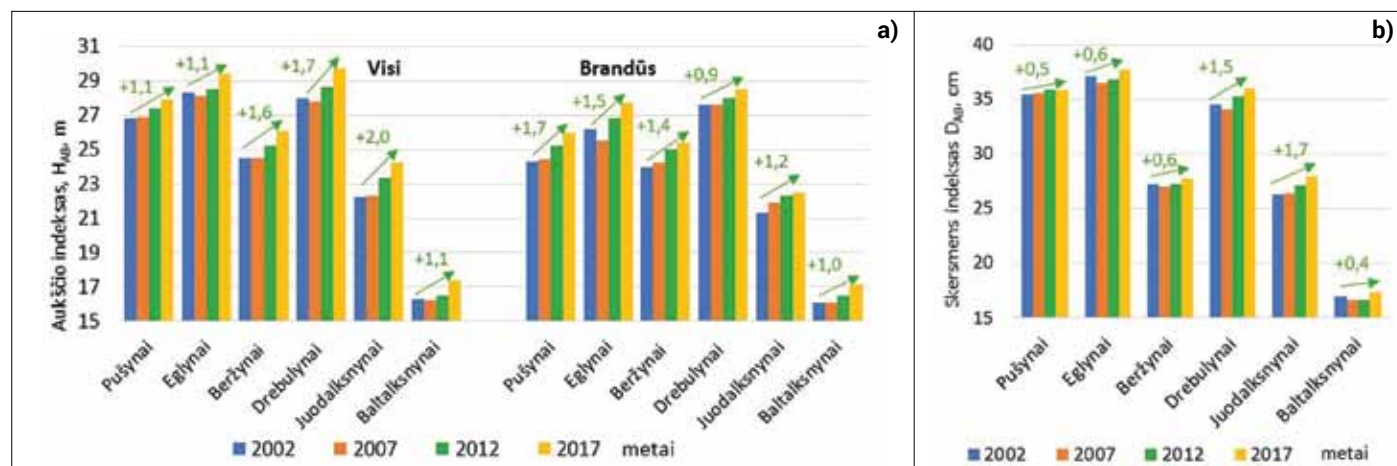
Antras – didesni pušies ir eglės augaviečių našumo pagal aukštį skirtumai tarp brandžių ir likusių medynų galėjo susidaryti dėl besikeičiančios spygliuočių medynų įveisimo ar atkūrimo praktikos šalyje. Praeityje, prieš 80 metų, tik retais atvejais ariamos žemės buvo užsodinamos miškais. Dažniau besiformuojančių sąžalynų sąskaita buvo plečiami žemės ūkiui skirti žemių plotai. 1939 metais Lietuvoje buvo pasiektas didžiausias dirbamos žemės plotas šalies istorijoje. Pokario metais prasi-
dėjo masinis apleistų dirbamų žemių žel-

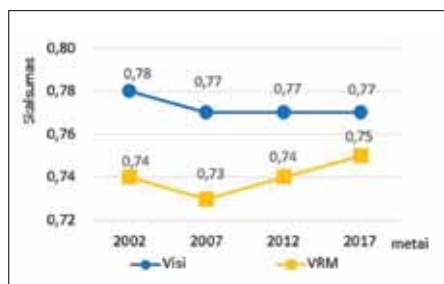

Kartu su NMI darbais atliekami ir detalūs dirvožemio tyrimai

dymas pirmiausia pušimi, o vėliau ir egle. Dirbamose žemėse įveisti miškai keletą dešimtmečių pasižymi ypač sparčiu augimu, pasiekdami 2–3 m didesnę vidutinę aukštį ir atitinkamai didesnę našumo indeksą.

1 pav. Augaviečių našumo indeksų pokyčiai pagal medžių augimą į aukštį (H_{AB} -a) ir skersmenį (D_{AB} -b)

2 pav. Vidutinio medynų skalsumo pokyčiai visuose ir valstybinės reikšmės medynuose (VRM)

Minkštųjų lapuočių medynai didžiąja dalimi savaime atsikuria savo pagrindinėse augavietėse, neišskiriant ir didesnio našumo spygliuočių augaviečių, dėl ko minkštųjų lapuočių augaviečių našumo pokyčiai, keičiantis medynų amžiui nėra ženklūs.

Augaviečių našumo pagal medžių augimą į skersmenį indeksai indikuoja vidutinį skersmenį, kurį medynai pasiekia brandos ar jam artimame amžiuje. Didžiausias vidutinis skersmuo yra pasiekiamas eglynų (DAB = 37-38 cm), pušynų (36 cm) ir drebulynų (35-36 cm) augavietėse, vidutinis skersmuo (26-28 cm) – beržynų ir juodalksnynų augavietėse ir mažiausias (17 cm) – baltalksnynų augavietėse (1b pav.). Skersmens augimo indeksų didėjimas yra labiau išreikštas pradedant antru penkmečiu, nuo 2003 m. (1b pav.), pokyčiai yra panašiai išreikšti visų NMI apskaitos ciklų medynuose, labiausiai drebulynuose ir juodalksnynuose (+ 1.5 - 1.7 cm)

Skersmens augimas ir atitinkamas augimo indeksas labiau priklauso nuo medynų tankumo ar skalsumo. **Medynų skalsumas** Lietuvos miškuose per 20 metų

išliko gana stabilus (2 pav.). Tiek VRM, tiek visuose miškuose skalsumas amžiaus bėgyje kito labai nežymiai ($\pm 0,01$ ribose). Mažesnis 0,02-0,04 vnt. VRM medynų skalsumas, lyginant su visos šalies medynų skalsumu, paaiškinamas didesniu medynų vidutiniu amžiumi ir aukštesniu ugdomųjų kirtimų intensyvumu.

Medynų amžiaus, miškų struktūros pagal amžių kaita per ilgesnį laikotarpį yra labai svarbūs, tiek medienos prieaugiui, našumui, tiek sukauptam medyne tūriui ir galimam medienos naudojimui. Ūkininkavimu ir miško naudojimu paprastai yra siekiama, kad per visą medyno rotacijos (auginimo ir atkūrimo) periodą (kirtimo amžius plus medyno atkūrimui skirtas laikotarpis) visose amžiaus klasėse turėtume vienodą plotą. Įgyvendinus tokį siekį būtų užtikrintas tolygus miško naudojimas. Vidutinis medynų amžius tokiame ūkyje būtų lygus pusei rotacijos periodo (pavyzdžiui IV grupės pušynuose – 55 metai, eglynuose – 40 m., beržynuose ir juodalksnynuose – 35 m., drebulynuose – 25 m. ir baltalksnynuose – 20 metų. III ir IV grupės miškuose su maždaug vienuodu spygliuočių apyvartos periodu ir pilnai vienuodu minkštųjų lapuočių apyvartos periodu, vidutinis medynų amžius gerokai skiriasi nuo teorinio vidurkio (3 pav.) III-IV grupės pušynų vidutinis amžius per 15 m. padidėjo 8 metais ir dabar siekia 73 m., baltalksnynų padidėjo 3 metais iki 27 metų, visų kitų medynų vidutiniai amžiai per 15 metų mažėjo 3-5 metais, drebulynų nesikeitė. Ženkliai didesnis vidutinis pušynų ir drebulynų amžius už teorinį rodo sukauptus ar besikaupiančius didesnius brandžių medynų plotus lyginant su

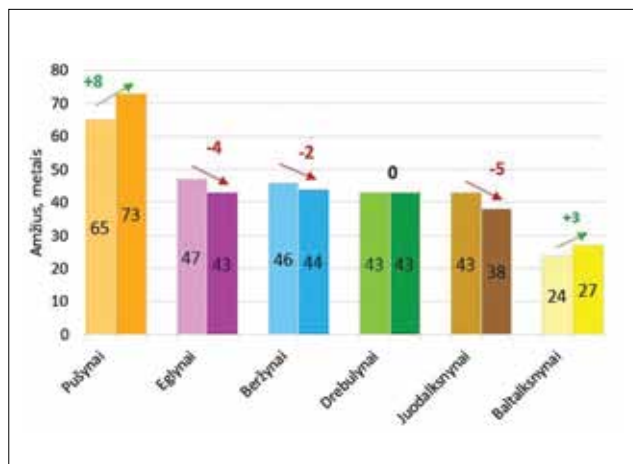
tolygaus pasiskirstymo pagal amžių plotu. Nežiūrint to, jog III-IV miško grupių VRM minkštųjų lapuočių vidutiniai amžiai reikšmingai mažėjo, jie išliko didesni už teorinius iki 7-18 m. (išskyrus juodalksnį) ir užtikrina tolygų naudojimą. Juodalksnio vidutinio amžiaus sumažėjimui daug įtakos turėjo juodalksnio jaunuolynų plėtra apleistose žemėse, pievose.

Geriausia nagrinėjamos medžių rūšies medynų amžiaus charakteristika yra medynų plotų pasiskirstymas pagal amžiaus klases (4 pav.). Lietuvos miškuose galima išskirti keletą medžių rūšių plotų pasiskirstymo pagal amžių būdingų tipų: 1) medynai su stipriai išreikštu vidutinio amžiaus medynų ploto maksimumu (4.P pav.), 2) medynai su dviem plotų pasiskirstymo maksimumais (4.B, D pav.), 3) stipriai mažėjančiais plotais, amžiui didėjant (4.E pav.), 4) tolygaus pasiskirstymo, kai jaunuolynų – brandžių medynų diapazone medynų plotai, didėjant amžiui kinta mažai (4.J pav.). Kiekvienas iš išvardintų plotų pasiskirstymo tipų atspindi tam tikras medynų formavimosi aplinkybes ir lemia daugelį bendro našumo bei su juo susijusių medynų naudojimo parametrų.

Vieno maksimumo plotų pasiskirstymas būdingas VRM pušynams, susiformavęs, apželdžius penktame-septintame praeito amžiaus dešimtmečiuose apleistas žemės ūkio paskirties žemes (3.P pav.). Vidutinio ir vyresnio amžiaus pušynų vyraavimas jau keletą dešimtmečių lemia didelius prieaugius, ženklų vidutinių visų ir brandžių pušynų tūrių didėjimą bei palyginti mažą naudojimą.

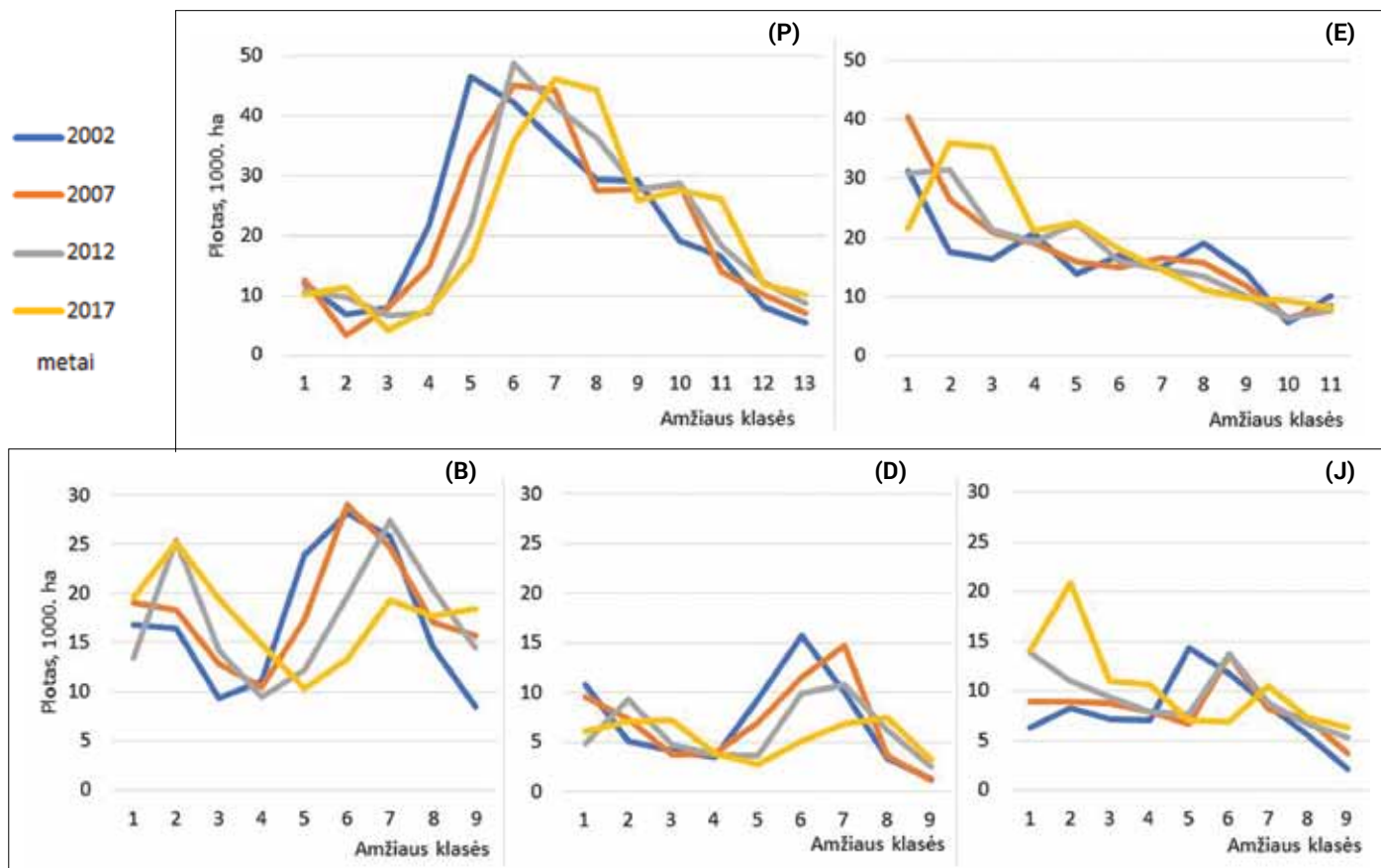
Plotų pasiskirstymas su dviem maksimumais susiformavo VRM beržynuose ir

3 pav. Medynų vidutinio amžiaus III-IV grupės VRM kaita

Žuvusių medžių matavimai svarbūs anglies balanso apskaitai miške

4 pav. Medynų ploto pasiskirstymas pagal amžiaus klases: pušynuose (P), eglynuose (E), beržynuose (B), drebulynuose (D), juodalksnyuose (J)

drebulynuose, gana skirtingomis aplinkybėmis. 30-50 metų atgal porą dešimtmečių beržas tik išimtinai mažoje dalyje augaviečių buvo pripažįstamas tikslinė medžių rūšimi, kitur jis buvo „vejamas“ iš miško (3.B pav.). Tai neišvengiamai atsilieps beržynų pagrindinio naudojimo mažėjimui VRM jau artimiausiais dešimtmečiais. Reguliaros, pagal unifikuotą metodiką atliekamos inventorizacijos, yra savotiškas metraštis, ilgam fiksuojantis pavykusius ir mažiau pavykusius miškininkų sprendimus.

Beveik visų NMI metu VRM IV amžiaus klasės drebulynuose buvo fiksuojamas mažiausias plotas (3.D pav.). Tai specifinio drebulynų formavimosi ne tik iš jaunuolynų, bet ir iš vyresnio amžiaus mišrių su drebule medynų išdava. Drebulynų iki 31-40 metų amžiaus plotų sumažėjimas pasiekiamas retinimais. Vėliau drebulynų plotai didėja kitų medžių rūšių medynų sąskaita, kuriuose dėl nepakankamo ugdomųjų kirtimų intensyvumo ir labai intensyvaus drebulės augimo, ji tampa vyraujančia. Neadekvačiai padidėja brandžių ir perbrandusių drebulynų plotas. Dėl šių priežasčių sudėtingėja drebulynų pa-

grindino naudojimo planavimas. Aštuntos amžiaus klasės ir vyresnių drebulynų, t. y. du kartus vyresnių nei brandūs, plotas VRM per 20 metų padidėjo nuo 4,5 iki 10,6 tūkst. ha.

Ženkliai mažėjančių plotų, didėjant amžiui, pasiskirstymas yra būdingas VRM eglynams (3.E pav.). Toks eglynų pasiskirstymas susiformavo XX amžiaus pabaigoje, kai masiškai, dėl vėjavartų, sausrų ir žievėgraužio tipografo žuvus 40 metų ir vyresniems eglynams, jie buvo atkurti egle. Dabartiniai I-III amžiaus klasės eglynai iki dviejų kartų viršija tolygų eglynų plotą. Prie padidinto dabartinių I-II amžiaus klasių eglynų plotų prisideda ir tai, jog pušis yra keičiama egle dėl intensyvėjančių pušies jaunuolynų žvėrių pažeidimų.

Plotų pasiskirstymas pagal amžiaus klases, artimas tolygiam, formuojasi juodalksnyuose, augančiuose tik jiems būdingose augavietėse (3.J pav.). Esant naudojimui, artimam tolygiam ir nesant labiau tinkamos toms augimo sąlygoms medžių rūšies, juodalksnyų plotai atskirose amžiaus klasėse išlieka gana stabilūs. Tokį, sąlyginai tolygų, amžiaus klasių pa-

siskirstymą 2017 metais keičia 5,3 tūkst. ha naujai susiformavusių 2 amžiaus klasių juodalksnyų, kurie daugiausiai „atėjo“ iš neišugdytų eglės želdinių (2,1 tūkst. ha) ir beržynų (2,3 tūkst. ha), augančių šlapiose augavietėse.

Medynų plotų pasiskirstymas pagal amžių ir jų kaita 20 metų laikotarpyje, susiformavę tiek natūraliai, tiek dėl ūkinės veiklos, yra vienas iš svarbiausių veiksnių, lemiančių pagrindinių miško išteklių ir jų naudojimo šalyje dinamiką.

Reziumė. Miškų augavietės Lietuvoje gerėjo, įveisus miškus apleistose žemės ūkio paskirties žemėse. Tai rodo augaviečių našumo indeksų skirtumai dabartiniuose brandžiuose ir visuose likusiuose medynuose. Augavietės taip pat gerėjo dėl klimato kaitos, tai rodo didėjantys nuo 2003 m. augaviečių našumo indeksai visuose medynuose. Lietuvos miškų amžiaus struktūrą pastaruosius 70 metų įtakoją specifinė žmogaus ūkinė veikla: apleistų žemių apželdinimas, beržo toleravimas tik ribotose augavietėse, nepakankamas medynų iki 30 metų ugdymas, taip pat klimatiniai veiksniai, kenkėjai.

Miškų kontrolės vingiai ir verpetai

ARTŪRAS BALČIUS

Artūras Balčius

Atkūrus 1990 m. Lietuvos nepriklausomybę, valstybinė šalies miškų kontrolė tuometinėje Miškų ūkio ministerijoje buvo reorganizuota iš Buhalterinės apskaitos skyriaus į atskirą padalinį ministerijos sudėtyje – Valstybinę miškų kontrolės inspekciją. 1990 m. pabaigoje inspekcijoje dirbo 9 pareigūnai: viršininku paskirtas Rimantas Šalkauskas, pavaduotoju – Artūras Balčius, vyresniaisiais inspektoriais – Pranas Bratkauskas, Antanas Daknys, Rimantas Glambokas, Jonas Juospaitis, Rimantas Kapušinskas, Zigmas Pavalkis, Henrikas Skruodis. Pagrindinis dėmesys skirtas miškų ūrėdijose vykdomų miško ruošos, miškų ugdymo, atkūrimo darbų kontrolei ir priežiūrai, kaip vykdoma miškų apsauga nuo neteisėtų kirtimų ir kitų pažeidimų bei kokia yra miškų sanitarinė būklė. Be to, buvo vykdoma miškotvarkos lauko darbų ir miško žemės pavertimo į kitas naudmenas kontrolė.

LR Seimui 1994 m. priėmus Miškų įstatymą, jame nurodyta, kad Miškų ūkio ministerija ir jos regioninės valstybinės miškų inspekcijos vykdo Miškų įstatymo

priežiūrą, o miškų ūrėdijų ir valstybinių parkų valstybiniams miškų pareigūnams gali būti pavesta priskirtoje teritorijoje kontroliuoti miškų savininkų, valdytojų ir naudotojų miškų būklę, naudojimą, atkūrimą ir apsaugą.

Miškų įstatymo nustatytų funkcijų vykdymui 1995 m. balandžio mėnesį Valstybinę miškų inspekciją reorganizuota į savarankišką Valstybinę miškų inspekciją prie Miškų ūkio ministerijos su 4 regioninėmis inspekcijomis. Inspekcijos centre dirbo Rimantas Šalkauskas, Artūras Balčius, Algimantas Tamošaitis, Klemensas Markauskas, Romualdas Lukšas, Pranas Bratkauskas ir buhalterė Dalia Driukienė. Alytaus regioninėje inspekcijoje dirbo Raimundas Ribačiauskas, Radviliškio – Antanas Daknys, Rietavo – Kęstutis Bagdonavičius ir Kostas Gulbis, Vilniaus – Zigmas Pavalkis ir Petras Galgatavičius. Inspekcijai papildomai buvo pavesta atlikti miškotvarkos projektų autorines priežiūras, vykdyti jų metu nustatytų trūkumų šalinimo kontrolę.

Privačių miškų kontrolei vykdyti miškų ūrėdijose ir nacionalinių parkų direkcijose įsteigtos Privačių miškų tarnybos. Šiose tarnybose, priklausomai nuo priskirtų privačių miškų ploto, dirbo nuo vieno iki 3 inžinierių-konsultantų. Vadovaujantis LR Vyriausybės patvirtintais Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatais, miškų ūrėdijų ir nacionalinių parkų direkcijų Privačių miškų tarnybų pareigūnams suteikta teisė išduoti leidimus miškui kirsti, konsultuoti miškų savininkus ir teikti jiems mokamas paslaugas, susijusias su miško naudojimu, atkūrimu ir apsauga. Šiais laikais toks sprendimas sukeltų kovotojų su korupcija baisų pasipiktinimą.

Panaikinus 1996 m. pabaigoje Miškų ūkio ministeriją, 1997 m. pradžioje Vals-

tybinę miškų kontrolės inspekciją eilinių kartą, nuolaidžiaujant aplinkosaugininkų reikalavimams, buvo padalinta į dvi dalis. Įsteigta Valstybinė miškų kontrolės inspekcija prie Žemės ir miškų ūkio ministerijos ir Miškų kontrolės skyrius Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijoje. Valstybinėje miškų kontrolės inspekcijoje prie Žemės ir miškų ūkio ministerijos dirbo A. Balčius, A. Daknys, P. Bratkauskas, P. Galgatavičius, R. Ribačiauskas, A. Tamošaitis, D. Raslanaitė, M. Verbickienė. Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos Miškų kontrolės skyriuje dirbo K. Bagdonavičius, R. Lukšas, K. Markauskas, R. Paulauskas, Z. Pavalkis. Abiejų inspekcijų funkcijos buvo beveik vienodos, todėl pasidalindavome kontroliuojamais objektais, stengėmės, kad vienam kontrolieriui išvykus kitą dieną neatvyktų kitas kontrolierius iš kitos inspekcijos tikrinti to paties. Tokia situacija tęsėsi neilgai.

Vadovaujantis LR Vyriausybės 1998 m. balandžio 9 d. nutarimu, Valstybinę miškų inspekciją prie Žemės ir miškų ūkio ministerijos buvo perduota aplinkos apsaugos reguliavimo sričiai. Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijos Miškų kontrolės skyriuje iki 13 padidintas etatų skaičius. Skyriaus viršininku paskirtas Artūras Balčius, kiti buvę abiejų miškų kontrolės institucijų pareigūnai tapo vyresniaisiais valstybiniais aplinkos apsaugos inspektoriais. Pagrindinės veiklos funkcijos nepasikeitė. Padidintas dėmesys buvo skiriamas tik miškų ūrėdijų Privačių miškų tarnybų veiklai, jų išduotų leidimų miškui kirsti teisėtumui. Be to, skyriui buvo pavesta tvirtinti ir registruoti privačių miškų miškotvarkos projektus (juos tvirtino ir registravo Petras Bužinskas).

Miškų kontrolės skyriaus pareigūnai turėjo aplinkos apsaugos inspektorių įga-

linimus, tačiau inspekcijos viršininko Rimanto Šalkausko dėka aplinkosauginės akcijose miškininkai inspektoriai dalyvavo minimaliai. Dirbome savarankiškai, negaudavome iš „aukščiau“ įvairių specifinių užduočių („zadanių“). Deja, materialinis-techninis aprūpinimas buvo liūdnas.

Esminė miškų kontrolės pertvarka prasidėjo nuo 2002 m. sausio 1 d., priėmus LR Seime Miškų įstatymo pataisą. Ją buvo nustatyta, kad Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija ir jos teritoriniai miškų kontrolės padaliniai atlieka visų šalies miškų būklės, naudojimo, atkūrimo ir apsaugos kontrolės funkcijas. Be to, teritoriniai miškų kontrolės padaliniai įpareigoti išduoti leidimus valstybinių miškų valdytojams ir privačių miškų savininkams miškui kirsti. Šioms funkcijoms atlikti įsteigti 7 etatai Miškų kontrolės skyriuje ir 121 etatas 8 teritoriniuose miškų kontrolės padaliniuose. Miškų kontrolės skyriaus viršininku paskirtas Artūras Balčius, pavaduotoju – Saulius Gatelis, vyr. valstybiniais inspektoriais – Petras Bužinskas, Algimantas Tamošaitis, Antanas Daknys, Gintas Bozys, vyresniąja specialiste – Danutė Raslanaitė. Alytaus teritorinio miškų kontrolės padalinio vedėju paskirtas Gintautas Sventickas, Kauno – Voldemaras Švėgžda, Klaipėdos – Algirdas Varapnickas, Marijampolės – Gintaras Žukauskas, Panevėžio – Romualdas Lukšas, Šiaulių – Robertas Paulauskas, Utenos – Petras Galgatavičius, Vilniaus – Vytautas Mickus. Teritoriniai miškų kontrolės padaliniai buvo suformuoti iš buvusių miškų urėdijų ir nacionalinių parkų direktijų Privačių miškų tarnybų darbuotojų.

Planavome, kad leidimus miškui kirsti valstybiniuose miškuose išduos padalinių centro pareigūnai, todėl buvo įsteigtos padalinių vedėjų pavaduotojų ir vyresniųjų inspektorių pareigos be pritvirtintos kontroliuojamos teritorijos. Minėti pareigūnai turėjo metodiškai vadovauti padalinio pareigūnams ir kontroliuoti jų darbą bei vykdyti valstybinių miškų kontrolę. Tačiau po aplinkos ministro Arūno Kundroto išvykos į Švenčionėlių miškų urėdiją gavome pavedimą pakeisti teisės aktus taip, kad miškų urėdijoms, negaištant laiko, leidimai miškui kirsti būtų išduodami rajonuose.

Organizavus konkursus ir sukomplektavus kadrus, juos aprūpinus darbo patalpomis, tarnybiniu transportu, pagrindinį dėmesį skyrėme išaugusių neteisėtų kirtimų mažinimui privačiuose miškuose. Per

Miškų kontrolieriams teko kartu su valstybiniais miškininkais ir LMSA atstovais spręsti 2010 m. rugpjūčio škvalo ir kitų stichinių nelaimių suniokotų miškų sutvarkymo ir atkūrimo problemas

dvejus metus neteisėtais kirtimais iškirstos medienos kiekis privačiuose miškuose sumažėjo nuo 42 tūkst. m³ iki 33 tūkst. m³ arba 22 proc.

Deja, vėl vadovaujantis eilinėmis 2003 m. gruodžio 18 d. Miškų įstatymo pataisomis Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija nuo 2004 m. sausio 1 d. turėjo perduoti miškų kontrolės funkcijas Aplinkos ministerijos kuruojamiems regioniniams aplinkos apsaugos departamentams (RAAD) – perimta 116 etatų, o Miškų kontrolės skyrius liko Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos sudėtyje.

Perdavus miškų kontrolę RAAD-ams, teritorinių miškų kontrolės padalinių vedėjai liko tie patys, išskyrus Klaipėdos, kur Algirdą Varapnicką pakeitė Ernestu Lučausku. RAAD centruose likusieji trys miškininkai vykdė tik valstybinių miškų kontrolę ir įtakos miškininkų-kontrolierių darbui rajonuose beveik neturėjo. Jie buvo tiesiogiai pavaldūs rajonų agentūrų vedėjams. Miškų kontrolė tapo išskaidyta, priklausoma nuo kiekvieno RAAD direktoriaus arba rajono agentūros vedėjo supratimo apie miškininkavimą. Daug darbo laiko miškų kontrolieriai skyrė ne-

sibaigiančioms aplinkosaugos akcijoms ir reidams vykdyti. Administracinių baudų skaičius tapo jų pagrindiniu darbo vertinimo rodikliu.

Aplinkos ministerijos valdymo tobulinimo darbo grupė 2009 m. balandžio mėnesį konstatavo, kad RAAD vykdoma visų šalies miškų būklės, naudojimo, atkūrimo bei apsaugos kontrolė ir privačių miškų savininkų konsultavimas nėra efektyvus; RAAD daugiausia dėmesio skiria inspekcinių funkcijų vykdymui. Be to, nesant tiesioginio RAAD pavaldumo vienam jų veiklą nuolat koordinuojančiam instituciniam vienetui, užtikrinti jų veiklos metodų ir principų vieningumą faktiškai neįmanoma.

Vadovaujantis šiomis darbo grupės išvadomis, nuo 2010 m. sausio 1 d. Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos Miškų kontrolės skyrius buvo perduotas Valstybinei miškų tarnybai metodiniam vadovavimui RAAD miškų kontrolės srityje. Deja, metodinis vadovavimas sekėsi sunkiai, o RAAD-ų vadai nelabai klausė miškininkų pasiūlymų ir rekomendacijų.

LR Seimui vėl priėmus naujas Miškų įstatymo pataisas, nuo 2012 m. sausio 1 d.

iš RAAD miškų kontrolės funkcijos buvo perduotos Valstybinei miškų tarnybai, joms vykdyti skirti 94 etatai. Beveik visi RAAD dirbę miškų kontrolės pareigūnai perėjo dirbti į Valstybinę miškų tarnybą panašiomis pareigomis. VMT Miškų kontrolės skyriuje palikti 4 etatai: skyriaus vedėjas Artūras Balčius, vedėjo pavaduotojas Marius Ivanauskas, vyr. specialistai Valentinus Poznanskas ir Hermina Pekarskienė. VMT įsteigtas Valstybinių miškų kontrolės poskyris, kuriam vadovavo Sigitas Kvedaras.

Teritorinių poskyrių centruose liko tik vedėjų etatai, į kuriuos perkelti buvę RAAD miškų kontrolės vedėjai. Vilniaus poskyriui vadovauti paskirtas Saulius Gatelis. Dirbant Valstybinėje miškų tarnyboje ženkliai pagerėjo pareigūnų materialinis-techninis aprūpinimas bei įvairios informacijos apie miškus gavimas, padidėjo darbuotojų atlyginimai. Vykdamas miškų kontrolę, didesnis dėmesys buvo skiriamas miško žemės naudojimo kontrolei, Miškų kadastro duomenų tikslinimui ir pažeidimų, susijusių su miško

žemės naudojimu, išaiškinimui bei kaltininkų nubaudimui. Praktiškai iš miškų kontrolierių reikalaujama padaryti tai, ką buvo būtina padaryti gerokai anksčiau ir ne miškų kontroleriams.

Po Seimo rinkimų kiekviena nauja valdžia ir paskirtas ministras vis bandė tobulinti aplinkos apsaugos, statybos ir miškų kontrolės institucijų darbą. Per beveik 30 nepriklausomybės metų net 7 kartus valstybinė miškų kontrolės sistema buvo reorganizuojama, optimizuojama ar kitaip skaidoma, o funkcijos likdavo beveik tos pačios. Keitėsi tik institucijos iškabos, spaudai, adresai, vadai ir darbuotojų uniformos, o miškuose iš esmės niekas nekito. Niekas neskaičiavo, kiek tam buvo išleista valstybės pinigų ir kažin ar kas bandys suskaičiuoti. Nesinorėtų kalbėti, koks buvo darbuotojų darbo našumas ir nuotaika reformų metu.

Galima pasidžiaugti bent tuo, kad 2002 m. sukurta miškų kontrolės struktūra iki šiol išsilaikė, atlaikiusi laiko vingius ir verpetus, kad apie 70 proc. miškų kontrolierių, pradėjusių darbą 2002 m. Vals-

tybinės aplinkos apsaugos inspekcijoje, iki šiolei dirba miškų kontrolės sistemoje. Jų neišgąsdino buvusios reformos ir paskutiniu laiku skiriamos tarnybinės nuobaudos už smulkius nusižengimus.

Deja, reformos vis dar nesibaigia. Valstybinėje miškų tarnyboje vietoj Miškų kontrolės skyriaus su tokiais pat funkcijomis buvo įsteigtas Miškų tvarkymo ir priežiūros skyrius. Vardan skaidrumo ir mistinės kovos su korupcija nuo šių metų vidurio numatyta miškų kontrolės funkcijas pavesti dviem institucijoms – Aplinkos apsaugos departamentui ir Valstybinei miškų tarnybai. Viena institucija tik fiksuotų pažeidimus ir skirtų baudas, o kita išdavinėtų leidimus miškui kirsti ir derintų miškotvarkos projektus. Jeigu tai įgyvendintų, vėl būtų sukeltas eilinis chaosas, sunaikinta vieninga valstybinė miškų kontrolė ir supriešinti miškų kontroleriai. Kadangi tai ilgai tęstis negalės, eilinį kartą pasikeitus valdžiai vėl bus būtina reforma.

Norėtusi būti optimistu ir tikėti, kad sveikas protas kada nors nugalės.

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- IŠKLAUSYSIME
- PAKONSULTUOSIME
- PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

Nupjauta beržo viršūnė

Nupjauta juodalksnio viršūnė

Dėmesys miško genetinių išteklių naudojimui ir atkūrimui regionuose

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Valstybinių miškų tarnybos specialistų iniciatyva jau kelinti metai regionuose miško genetinius išteklius prižiūrintiems, naudojantiems Valstybinės miškų urėdijos miškininkams rengiami zoniniai seminarai, kuriuose Aplinkos ministerijos, Valstybinių miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus specialistai primena teisinį miško sėklinės bazės objektų reglamentavimą, aptaria šių išteklių praktinius naudojimo, priežiūros ir atkūrimo klausimus. Šiemet birželio 13 d. Šiauliuose surengtame seminare dalyvavo VMU Kuršėnų ir Raseinių regioninių padalinių miškininkai, prižiūrintys miško genetinius objektus. Išvykose į buvusios Šiaulių miškų urėdijos Lukšių, Gruzdžių, Meškuičių, Kurtuvėnų girininkijas aptarti praktiniai miško sėklinės bazės objektų priežiūros, naudojimo klausimai, įvertinta šių objektų būklė ir taikomos atkūrimo priemonės.

Miško genetika – teisinio reglamentavimo labirintuose

Lietuvoje miško sėklinę bazę sudaro gausoka objektų įvairovė: miško medžių genetiniai draustiniai, genetiniai ir sėkliniai medynai, I selekcinės grupės medynai, rinkiniai medžiai, vertingų medžių palikuonių sėklinės plantacijos, bandomieji želdiniai, įvairių klonų rinkiniai. Pagal plotą daugiausiai turime miško genetinių draustinių, kurių dauguma buvo atrinkti 1993–1996 m., sėklinių medynų ir plantacijų, o pagal skaičių – rinkinių medžių.

Antai iš buvusių Šiaulių ir Kuršėnų miškų urėdijų suformuotame VMU Kuršėnų padalinyje 11 girininkijų yra 111 miško genetinių išteklių objektų: 11 genetinių draustinių, 2 sėkliniai medynai, 10 sėkli-

Apžiūrima beržo plantacija

AUTORIAUS nuotraukos

Juodalksnio bandomieji želdiniai

Atkuriamas genetinis juodalksnio medynas

nių plantacijų, 5 medžių rūšių bandomieji želdiniai, 83 rinkiniai medžiai. Gausu šių objektų (130) ir iš buvusių Raseinių ir Tytuvėnų miškų urėdijų sudarytame VMT Raseinių regioniniame padalinyje: 9 girininkijose yra 8 genetiniai draustiniai, 9 sėkliniai medynai, 6 sėklinės plantacijos, 3 medžių rūšių bandomieji želdiniai, 104 rinkiniai medžiai. Visų rinkinių medžių generatyvinė (sėklos) ir vegetatyvinė (skie-pūgliai) dauginamoji medžiaga naudojama pirmos ir antros kartos sėklinių plantacijų ir bandomųjų želdinių įveisimui.

Pasak specialistų, geriausiai miško genetiniai ištekliai išsaugomi, kai ūkinėmis priemonėmis suformuojami įvairiaamžės struktūros medynai, kuriuose rūšies populiaciją sudaro jaunuolynai, pusamžiai, pribrestantys ir brandūs medynai.

Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų politikos grupės patarėja Zita Bitvinskaitė, Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus vedėjas Kęstutis Česnavičius priminė seminario dalyviams ir nemažiau gausų teisinių reglamentų rinkinį (ES teisės aktai, keli LR įstatymai, LR Vyriausybės nutarimai, aplinkos ministro ir Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus įsakymai, patvirtinti nuostatai, tvarkų aprašai), kuriuo reikia vadovautis tvarkant, naudojant miško genetinių išteklių objektus.

Deja, kasdieniais miškų ūkiniais darbais užsiėmusiam girininkui ar kitam regioninio padalinio specialistui, neturint teisinio išprusimo ar patyrusio konsultanto, yra keblu perprasti visus šių reglamentų niuansus, jais vadovautis praktinėje veikloje. Pavyzdžiui, 2014 m. parengus genetinių miško medžių draustinių teritorijų planavimo dokumentus, miško genetiniai draustiniai buvo suskirstyti į kelias kategorijas: valstybinis miško medžių genetinis draustinis, įsteigtas nesaugomoje

teritorijoje; draustinis, įsteigtas valstybinio parko ar biosferos poligono ekologinės apsaugos prioriteto ar miškų ūkio zonoje; draustinis poligono zonoje, „Natura 2000“ teritorijoje; draustinis, esantis kitame valstybiniame, valstybinio parko, poligono, savivaldybės draustinyje. Šiems miško genetiniams objektams taikomi net trys įstatymai – LR miškų, LR saugomų teritorijų ir LR nacionalinių genetinių išteklių (jei jie aplinkos ministro įsakymu priskirti nacionaliniams genetiniams ištekliams).

Pasak Z. Bitvinskaitės, valstybiniuose miško medžių draustiniuose, patvirtintuose LR Vyriausybės, veiklą reglamentuoja Vyriausybės tvirtinami Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatai; valstybinių parkų ir biosferos poligonų draustiniuose – to parko ar biosferos poligono reglamentai ar tvarkymo zonos, o genetiniuose medynuose – valstybinio ar savivaldybės draustinio, į kurį jie patenka, reglamentai ir tvarkymo zonos. Ar galima dar didesnė painiava?..

Bet kaip mėgsta teigti kontrolieriai, nežinojimas ar pasiklydimas teisės aktų labirintuose neatleidžia girininko ar kito regioninio padalinio specialisto nuo atsakomybės.

Ūkinių priemonių projektavimas ir praktinis taikymas 2008–2018 m. miško genetiniuose objektuose

VMT Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausiasis specialistas Darius Raudonius pranešime pristatė per paskutinius 10 metų Šiaulių regione inventorizuotus miško genetinius draustinius ir genetinius, sėklinius medynus, projektuotas ir atliktas ūkinės priemonės šios paskirties paprastosios pušies, eglės, ąžuolo, karpotojo beržo, juodalksnio medynuose. Veiksniais, apsunkinančiais ūkinių priemonių projektavimą, jis įvardino: medyno formavimo-

si eigoje tankumą-skalsumą, medžių derėjimo nepastovumą, vietovės reljefą (kai trukdoma dirvos paruošimui), augavietę, medyno amžių, žvėrių gausą, retų paukščių lizdavietes, plotų persidengimą su kitomis saugomomis teritorijomis bei vietos sąlygų specifiką.

Pranešėjo teigimu, Šiaulių regiono teritorijoje nuo 2008 m. vienuose miško genetiniuose objektuose ūkinės priemonės buvo nereikalingos, kituose tęsiamos ankščiau suprojektuotos, o 2013 m. neprojektuotos dėl teisės aktų nesuderinamumo 223 ha ir 2014 m. 676 ha plote. Dalį praradusių genetinę vertę objektų buvo pasiūlyta 2008 m., 2009 m., 2013 m. ir 2016 m. išregistruoti.

Pranešėjas taip pat priminė projektuojamų specifinių kirtimų kai kuriuos ypatumus. Pavyzdžiui, ugdymo kirtimais siekiama išsaugoti optimalų tikslinių medžių rūšių tankį ir užtikrinti medyno tvarumą jo formavimosi metu, iškertant tikslines medžių rūšis stelbiančius medžius. Bet tokiuose objektuose ugdomieji miško kirtimai baigiami ankščiau. Juodalksnio medynai, atsižvelgiant į šios medžių rūšies derėjimo ypatumus ir Valstybinės miškų tarnybos pateiktas rekomendacijas, gali būti ugdomi intensyviau, nei nurodyta Taisyklių 4 priede.

Siekiant išsaugoti genetinę įvairovę medžių rūšies viduje ir suformuoti įvairaus amžiaus ir struktūros produktyvius geros kokybės medynus, miško medžių genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose vykdomi jų derėjimą ir natūralų atžėlimą skatinantys specialieji kirtimai, kurie pradedami nuo Valstybinės miškų tarnybos specialistų rekomenduoto amžiaus (pvz., ąžuolynuose nuo 101 metų, pušynuose – 81 metų, eglynuose – 51 metų, beržynuose, juodalksnynuose – 41 metų, drebulynuose – 31 metų). Valstybinė miškų tarnyba taip pat

Eglės plantacija Gruzdžių girininkijoje

Formuojamas įvairiamžis pušų drasustinis Kurtuvėnų girininkijoje

Draustinyje palikti sėkliniai medžiai

nustato sėklinių miško medžių plantacijų kirtimo amžių.

Reikia pripažinti, kad šių ūkinių priemonių taikymo sėkmė labiausiai priklauso nuo girininko, geriausiai žinančio vieno ar kito medyno produktyvumo subtilybes, todėl jis turėtų aktyviai dalyvauti projektuojant šias priemones.

D. Raudonius atkreipė seminaro dalyvių dėmesį ir į atkūrimo būdo pasirinkimą genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose. Natūralus atsikūrimas sudaro didesnę tikimybę išlaikyti medynų genetinę struktūrą ir ekologinę pusiausvyrą, o dirbtinis atkūrimas taikomas, kuomet nėra ar nepavyksta sukurti tinkamų sąlygų natūraliam atsikūrimui. Diskutuota: kas geriau genetiniu požiūriu – vienaamžiai ar įvairiamžiai medynai, turint galvoje miško genetinių išteklių atsikūrimo tęstinumą, ekonomiškumą bei genetinę įvairovę.

Kuršėnų RP miškininkų prižiūrimų miško genetinių objektų apžiūra ir vertinimas

VMT Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausiasis specialistas Svajūnas Urbonavičius plačiau pristatė miško medžių genetinių išteklių objektų naudojimą ir atkūrimą VMU Kuršėnų regioninio padalinio Lukšių, Gruzdžių, Meškuičių, Kurtuvėnų girininkijose, kur dar ženklus buvusios Šiaulių miškų urėdijos miškininkų įdirbis.

Dabartinis VMU Kuršėnų regioninio padalinio vadovas Giedrius Tamošiūnas, daug metų dirbęs vyriausiuoju miškininku buvusioje Šiaulių miškų urėdijoje, pakvietė visus miške įvertinti jo ir kolegų kelių dešimtmečių nelengvą triušą. Šių objektų apžiūra pradėta nuo Lukšių girininkijos, kur pristatyta 2000 m. įveista 2,61 ha plote karpotojo beržo sėklinė plantacija (20BSP001) ir 1999 m. pasodinta 1,26 ha plote juodalksnio sėklinė plantacija (20JSP001). Šalia apžiūrėti perspektyvūs juodalksnio bandomieji želdiniai, jau išaugę gražiu jaunuolynu.

Karpotojo beržo sėklinėje plantacijoje buvo pasodinta 95 klonų 505 skiepyti

medeliai, nuo kurių 2014 m. buvo surinkta 24,5 kg, 2015 m. – 4,3 kg, 2016 m. – 72 kg sėklų. Juodalksnio sėklinėje plantacijoje sodinta 85 klonų 305 skiepyti medeliai, nuo jų 2013–2018 m. surinkta 46,9 kg sėklų. Kad būtų jas lengviau skinti, abeiose plantacijose daliai medelių nupjautos viršūnės, dalis jų išgenėti. Nupjovus viršūnes pristabdomas ir medžių augimas į aukštį.

Gruzdžių girininkijoje su įdomumu apžiūrėtas 1999 m. atrinktas 11,73 ha plote įvairiamžis juodalksnio sėklinis medynas (20JSM010), susidedantis iš kelių sklypų. Jame surinkta per 82 kg sėklų, iš kurių 90 g rinkinys saugomas Valstybinės miškų tarnybos miško medžių genų banke. Šiame sėkliniame medyne Šiaulių miškininkai per 20 metų nemažai paplušėjo – nuo 2000 m. vykdomi selekciniai, siaurabiržiai-atkuriamieji ir specialieji kiti kirtimai sėklų ruošai bei taikomas mišrus atkūrimo būdas žėliniais ir želdymu, papildant iš šio medyno sėklų išaugintais sodinukais. Kad pasiektų norimų rezultatų, ūkinės priemonės čia buvo taikytos 2002 m., 2004 m., 2008 m., 2010 m., 2011 m., 2018 m.

Pasidžiaugta ir šios girininkijos kitame kvartale atkuriamu įvairiamžiu juodalksnio sėkliniu medynu, iš kurio 2008 m. retinimais buvo iškirsti menkaverčiai juodalksniai bei beržiukai, eglės, uosiai, baltalksniai, skatinamas savaiminis medyno atsikūrimas.

Meškuičių girininkijoje apžiūrėtas 1999 m. atrinktas Draskų miške 5,25 ha beržo sėklinis medynas, kuriame atlikus sanitarinius, selekcinis ir specialiuosius kitus kirtimus, 2010 m. jam suteiktas valstybinio genetinio draustinio statusas. Nuo 2000 m. beržyno retmės buvo papildomai želdomos iš šio medyno sėklų išaugintais sodinukais. Siekta ir savaiminio atžėlimo. Draustinyje 2014 m. ir 2017 m. ryžtasi atlikti specialiuosius kirtimus, paliekant tik sėklinius medžius. Bet derlingoje Lds augavietėje beržai sunkiai atžėlė. 2018 m. rudenį čia buvo pasodinta po 3000 vnt./ha iš šio medyno sėklų išaugintų beržiukų bei dar papildyta jais šių metų pavasarį. Tokių

miško genetinių draustinių formavimui reikia ir nemažų išlaidų, kurios vargu ar kada ekonomiškai atsipirks.

Nemažai triušo ir lėšų įdėta ir Kurtuvėnų girininkijoje atkuriant Paraudžių mišką dar 1992 m. Miškų instituto (dr. Julius Danusevičius) atrinktą 141 ha plote vietinės kilmės paprastosios pušies medyną, kuriam vėliau suteiktas miško genetinio draustinio (20PGD056) statusas. Draustinį dabar sudaro 10–15 metų jaunuolynai (apie 27 proc. ploto) ir 120–130 metų mišrūs pušų su egle ir europiniu maumedžiu medynai. Atkuriant draustinį siekta savaiminio atžėlimo, bet pradžioje derlingoje Ncl/ox augavietėje atsikurti pušims nepadėjo vien trako iškirtimas, aikščių prašviesinimas bei dirvos supurenimas. Todėl 2006 m. suprojektuoti ir atkuriamieji draustinio formavimo kirtimai, išretėjusiose vietose taikyti atvejiniai ir plynieji kirtimai. Kalvotame reljefe esantis draustinis gerokai nukentėjo 2007 m. nuo uragano „Kirilas“. Susidariusios retmės ir kirtavietės želdytos iš draustinio surinktų pušų sėklų išaugintais sodinukais. 2016 m. dar kartą vykdyti specialieji kiti kirtimai, paliekant tik sėklinius medžius, tarp kurių yra ir išlakių maumedžių. Tik taikant atkūrimo priemonių kompleksą pasiekta norimų rezultatų. Iš draustinio surinkta per 34 kg sėklų, kurių 400 g rinkinys saugomas VMT miško medžių genų banke.

Išvykos metu pakeliui aplankyti ir kiti įdomesni genetiniai objektai, Vainagių medelynas. Pavyzdžiui, nežiūrint tvyrojusios birželiui nebūdingos kaitros, seminaro dalyviai nemažai skyrė laiko diskusijai Gruzdžių girininkijoje apžiūrėti paprastosios eglės sėklinei plantacijai. Nors plantacija gerai prižiūrima, šiemet sakais aptekę kankorėžiai kabėjo tik ant dalies eglaičių. Ar įmanoma suaktyvinti plantacijos derėjimą, ar tai – gamtos valioje?

Birželio kaitros išsekino Vainagių medelyne iškastas kūdras, todėl jo viršinininkas Saulius Grybas buvo susirūpinęs, kaip išsaugoti drėgmės stokojančius pasėlius, ypač lapuočių sėjinukus. Išplėstam medelynui būtina investicija – vandens gręžinys.

Valtra – patikimas partneris miške

3
METAI
GARANTIJA
ARBA
3000
VAL.

VALTRA

Nedvejok - rinkis profesionalią techniką!

Mechaniškai varoma medienos ištraukimo priekaba KRONOS ir traktorius VALTRA

KRONOS

UAB „ROVALTRA“ – Vienintelė Valtra Inc. atstovė Lietuvoje, Kalvarijų g. 125-602, LT-08221, Vilnius
Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas info@rovaltra.lt • www.rovaltra.lt

Ypatingai mažas pomedžio plotas

Borteliai sulaiko lietaus vandenį

Druskų klodai šaligatviuose žiemą

Neleistinai sukastas druskingas
sniegas ant kamienųDėl drėgmės trūkumo nupjautas
sveikas išdžiūvęs klevas

Džiūstantys nužievinti jazminai

Sausros ir ūkinės veiklos padariniai

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ, ANTANAS STACKEVIČIUS, Draugija „Žaliuojanti Vilnija“

Praėjusiais ir šiais metais nepatogeninės kilmės liepų, klevų lapų nekrozė prasidėjo gegužės pradžioje, lapų pakraščiai rudavo, sukosi. Liepų lapus puolė dar ir amarai. Birželį, trūkstant drėgmės, spiginant saulei, kai oro temperatūra kilo net iki 34 °C, brandžiausi medžiai, kaip klevas, liepa – neatlaikė. Galutinai išdžiūvo 2018 m. sausros paveikti klevai. Medžiai labiausiai džiūsta augdami įrėmintuose cementiniuose aptvaruose, nelaistomi. Džiūna ir dėl žiemą barstomų druskų bei ant medžių kamienų sukasamo druskingo sniego. Rekonstruojant šaligatvius, dažnai nukapojamos medžių šaknys, o klojant naujas plyteles jie užbarikaduojami, nors normaliam pomedžio plotui vietos pakaktų apie 1-1,5 m. Medžiai, atsidūrę cemento ir asfalto apsuptyje, negaudami drėgmės – išdžiūsta. Nors minėtos problemos yra seniai gerai žinomos, tačiau iki šiol niekas tinkamai nereaguoja.

Krūmai ir jauni medeliai dažnai žalojami žoliapjovėmis. Nužievinti augalai vasarą

džiūsta, kai kurie neatlaiko ir šaltesnių žiemų. Naujai pasodinti medeliai stipriai suvirtinami raiščiais, tačiau laiku neatrیشami ir taip pat būna medelio žūties priežastimi.

Augalai savivaldybėms kainuoja brangiai: dažniausiai perkami iš užsienio medelynų, daug kainuoja sodinimo ir priežiūros darbai, galiausiai juos mechanškai sužalojus, išdžiuvusius nupjuna. Taip uždaras ratas ir sukasi: perka, sodina, nupjauna. Pastaruoju metu pasitaiko ir patys gyventojai piktavališkai atsikrato kieme augančių medžių motyvuodami tuo, jog jie užgožia mašinų stovėjimo aikšteles. Medžių kamienuose prigrežiama skylių ir jie laikui bėgant išdžiūsta.

Šiomet sausros metu nukentėjo ne tik sumedėję, bet ir žoliniai augalai. Gegužę, pradėjus šienauti išretėjusius, pageltusius žoles, žmonės piktinosi, kad „ariamos“ vejos, atsiveria plika žemė, kyla dulkių debesys. Birželį priimtas sprendimas sustabdyti šienavimus, tačiau po trumpalaikių liūčių žoliniai augalai atsigavo, net pradėjo

žydėti. Žydinčiuose augaluose buvo matyti kamanių, bičių. Pamažu pradėjo atsistatyti augalų rūšinė įvairovė.

Ištisai šienaujant žaliąsias vejas, jose išivyrėja samanos, ypač tose vietose, kur auga

Džiūstantis klevas cementiniame aptvare

Ilgalaikiai žoliapjovių padariniai

Po dažnų šienavimų pievelėse auga tik garšva

Piktavališkas medžio žalojimas

Takažolių sėklos – puikus paukščių lesalas

Ežėinių žieduose – kamanės (nenušienautuose šlaituose)

Pilkoji miltinaitė puikuoja išsaugotoje vejoje

medžiai. Vasarą augalija išlieka skurdi, klesti tik paprastas katilėlis. Kai kuriose vietose, po ilgalaikių šienavimų visiškai išnyksta augalų rūšių įvairovė, auga tik garšva.

Nereikėtų nuvertinti žolinių augalų reikšmės. Visi augalai, veikiant saulei iš atmosferos ima CO₂ ir išskiria deguonį, be to kuria organinę medžiagą. Tik augalai kaupia mūsų planetai deguonies resursus. Sunaikinus, sužalojus augalinę dangą, t. y. sumažinus chlorofilo gamybinius pajėgumus, žūtų visa gyvybė planetoje.

O kaip elgiamės mes su augaline dangą? Trypiame žolę vejose, automobilius statome pievelėse, miškus užverčiame statybinėmis atliekomis, padangomis, plastikiniais maišais. O juk žolė, žolinis augalas, krūmas ar medis – tai didžiausia neįkainojama vertybė. Kur nėra augalų, ten nėra ir žmogaus. Kiekvienam suaugusio žmogaus gyvybinėms funkcijoms palaikyti reikia, kad augtų bent keturi tokie, kaip liepa, klevas, beržas, tuopa ar kaštonas medžiai. Jie vasaros dieną gali išskirti tiek deguonies, kiek jo reikia vienam žmogui per parą.

Kad išvengti neigiamų padarinių, reikia mažinti šienavimo dažnį kelių skiriamosiose juostose. Tik rugpjūčio viduryje šienauti šlaitus, pievelės, kur nesilanko žmonės. Nereikia šienauti vejose augan-

čių takažolių, nes jų sėklos – pagrindinis miesto paukščių lesalas.

Naujai pasodintus medelius būtina mulčiuoti. Mulčas išlaiko drėgmę, o jei tai šviežiai nupjauta žolė plonai paskleista atokiau medelio kamieno, tai kartu yra ir trąša, ir apsauga nuo žoliapjovių.

Skelbiant konkursą aplinkos tvarkymui į darbų sąlygas būtina įrašyti ir augalų apsaugą nuo mechaninių sužalojimų sniego valymo mechanizmais ar žoliapjovėmis. Įvertinus atliktą darbą ir radus šviežiai sužalotų augalų, būtina kompensuoti padarytą žalą atsižvelgiant į sužalojimo lygį.

Aplink medžius, augančius tarp šaligatvių, būtina palikti 1,5 m gyvybinį plotą, atsisakyti paaukštintų bortelių, kurie sulaukia lietaus vandenį. Bortelių, trinkelio ir kitokių užkardų įvairovė šiuo metu matome mūsų miestų gatvėse, nuo kurių kenčia želdiniai.

Reikia pagaliau suprasti, kad medis atlieka didžiulį vaidmenį kiekvieno gyvo organizmo gyvenime. Kad tik sveikų, ligų bei kenkėjų nepažeistų, nesužalotų medžių žali lapai yra pagrindiniai asimiliacijos organai. Tokie žaliais lapais augalai nufiltruoja žmogaus sveikatai kenkiančias miestų dulkes bei kenksmingas automobilių išmetamas medžiagas. Tanki, didelė lapija gerokai mažina triukšmą. Augalų išskiriami fitoncidai naikina mikrobus,

kurie sukelia infekcines ligas. Lapuose sintetinti angliavandeniai, vitaminai, įvairiausios organinės rūgštys siunčiamos į žiedus, vaisius bei kitas augalo dalis. Viso pasaulio gyvi organizmai maitinasi vien tik žaliųjų lapų sintezės produktais. Taigi, augalai tarnauja ne tik žmogui.

Visiems turėtų būti labai svarbu, kad augalai būtų sveiki, nežalojami ir vertinami miestų želdynuose.

Išdžiūvusios didžiosios liepos

Medienos produktų eksporto ir importo

RAIMUNDAS BEINORTAS

Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacijos „Lietuvos mediena“ direktorius

Statistikos departamento skelbiamais negalutiniais duomenimis, pirmąjį 2019 m. ketvirtį iš Lietuvos prekių eksportuota už 7,1 mlrd. Eur, o importuota – už 7,6 mlrd. Eur. Lietuvos užsienio prekybos deficitas sudarė 0,5 mlrd. Eur. Pirmąjį 2019 m. ketvirtį, palyginus su tuo pačiu 2018 m. ketvirčiu, eksportas ir importas išaugo atitinkamai 8,7 proc. ir 4,9 proc.

Per 2019 m. sausio–kovo mėn. iš Lietuvos medienos, popieriaus ir jų gaminių bei baldų išvežta už 0,83 mlrd. Eur. Importas tuo pačiu laikotarpiu išaugo 4,8 proc. ir siekė 0,35 mlrd. Eur. Prekybos balansas per metus nuo 0,42 mlrd. Eur padidėjo iki 0,48 mlrd. Eur.

Eksportas. Šių metų pradžioje medienos, popieriaus ir jų gaminių bei baldų eksportas išaugo 10 proc. Medienos ir medienos dirbinių dalis eksporte per metus padidėjo nuo 11,5 proc. iki 11,7 proc.

Švedija 2019 m. pradžioje buvo pagrindinė šios produkcijos importuotoja ir jai teko 12 proc. eksportuotos produkcijos. Pirmą ketvirtį čia parduotos medienos, popieriaus ir jų gaminių bei baldų vertė siekė 97 mln. Eur ir buvo tokia pati kaip ir 2018 m. Eksporto dydis išliko tokiam pačiam lygmenyje, nes sumažėjo išvežamų stalių ir dailidžių gaminių bei medinių statinių kiekis. Labai nežymiai išaugo tik baldų eksportas.

Daugiau nei pusantro karto išaugęs medinių stalių bei stalių ir dailidžių gaminių eksportas didžia dalimi nulėmė 13 proc. pardavimų augimą Vokietijos rinkoje. Pirmą ketvirtį į šią šalį produkcijos išvežta už 90 mln. Eur. Vokietijai teko 11 proc. bendro šios ūkio šakos eksporto.

Eksportas į Jungtinę Karalystę išaugo 19 proc. ir siekė 73 mln. Eur. Tai sudarė 9 proc. nuo bendro šakos eksporto. Spartų augimą nulėmė gerokai išaugę pjautinės medienos ir baldų pardavimai.

Prekių pardavimai Norvegijos rinkoje išaugo 15 proc., iki 68 mln. Eur. Augimą nulėmė pusantro karto padidėjęs medinių statinių eksportas. Baldų eksportas augo 15 proc., o stalių ir dailidžių gaminių sumažėjo 12 proc.

Eksporto vertė į Daniją siekė 57 mln. Eur, į Latviją – 51 mln. Eur. Pardavimai augo atitinkamai 15 proc. ir 13 proc.

Importas. Medienos, popieriaus ir jų gaminių bei baldų importas, lyginant su praeitų metų I ketvirčiu, išaugo 4,8 proc. Per metus šios produkcijos dalis bendra-

me importe praktiškai nepasikeitė ir siekė 4,6 proc.

Labiausiai prie augimo prisidėjo padidėjęs pjautinės medienos importas, kai svarbiausios importo prekės – popieriaus ir jo gaminių kiekis 2019 m. I ketvirtį augo tik 3 proc.

Pirmą 2019 m. ketvirtį medienos, popieriaus ir jų gaminių bei baldų iš Lenkijos įvežta už 72 mln. Eur. Importo augimas (2,5 proc.) buvo lėtesnis palyginus su bendru šakos augimu. Atvežtinė produkcija iš Lenkijos sudarė 23 proc. bendro produkcijos importo. Popierius ir jo gaminiai sudarė trečdalį importo, jų vertė per metus išaugo apie 7 proc. Baldų importas augo dar lėčiau – tik 4 proc., o pjautinės medienos sumažėjo 16 proc.

Importas iš Baltarusijos per metus išaugo penktadaliu iki 51 mln. Eur. Pjautinės medienos importo augimas kompensavo per pusę sumažėjusį medienos drožlių plokštės ir 7 proc. skiedros, pjuvenų bei granulių importą.

Medienos plaušų plokštės importui išaugus šešis kartus, bendras šakos produkcijos importas iš Latvijos išaugo 4 proc. ir sudarė 39 mln. Eur.

Pjautinė mediena buvo svarbiausia iš Rusijos įvežama prekė. Jos vertė per metus išaugo 12 proc., kai popieriaus importas sumažėjo 17 proc. Iš Rusijos įvežamų prekių vertė išaugo 8 proc. iki 28 mln. Eur.

Importas iš Vokietijos nežymiai sumažėjo ir siekė 24 mln. Eur. Baldų importas iš šios šalies sumažėjo 12 proc.

Apvalioji padarinė mediena

Eksportas. Pirmą 2019 m. I ketvirtį eksportuota 544 tūkst. m³ apvaliosios padarinės medienos. Tai beveik penktadaliu daugiau nei prieš metus – 462 tūkst. m³. Per visus tris mėnesius eksportuota gana tolygiai, vidutiniškai kas mėnesį išvežant apie 180 tūkst. m³.

Pagrindine eksporto rinka ir toliau išliko Latvija. Iš viso į Latviją eksportuo-

2019 m. I ketvirčio analizė

ta 297 tūkst. m³, t. y. dešimtadaliu daugiau nei prieš metus – iš šio kiekio apie 80 tūkst. m³ sudaro popiermedis.

2019 m. I ketvirtį eksportas į Lenkiją išaugo 13 proc. iki 89 tūkst. m³. Priešingai nei į Latviją, čia vežta daugiau lapuočių medienos ir eksportuotas praktiškai tik beržas. Iš šio kiekio 39 tūkst. m³ sudarė beržo popiermedis.

Eksportas į Švediją siekė 53 tūkst. m³ medienos, beržo popiermedžiai sudarė 27 tūkst. m³. Likusi medienos dalis – spygliuočių popiermedžiai.

Pirmą 2019 m. ketvirtį į Suomiją išvežta 44 tūkst. m³ medienos. Eksportas į šią šalį nepasižymi stabilumu, nes prieš metus čia parduota dvigubai mažiau. Didžiausias medienos kiekis (58 tūkst. m³) 2018 m. buvo išvežtas II ketvirtį. Suomiai importavo vien spygliuočių arba beržo popiermedžius.

Importas. Pirmą 2019 m. ketvirtį apvaliosios padarinės medienos importuota 39 tūkst. m³, arba penktadaliu mažiau nei prieš metus. Daugiausia medienos – 21 tūkst. m³ įvežta iš Lenkijos. Importas iš šios šalies išliko panašus kaip ir 2018 m. Daugiausia atsivežti spygliuočių rąstai.

Importas iš Latvijos sumažėjo 7 proc. iki 15 tūkst. m³. Importuota vien lapuočių mediena, iš šio kiekio – 4 tūkst. m³ beržo rąstų.

Pjautinė mediena

Eksportas. Pjautinės medienos eksportas, pradėjęs augti 2018 m., pirmą 2019 m. ketvirtį išlaikė tas pačias didėjimo tendencijas. Per tris mėnesius eksportuota 284 tūkst. m³ medienos, t. y. 21 proc. daugiau nei 2018 m. Didžiausias kiekis eksportuotas vasarį – 101 tūkst. m³. Augo tikrai spygliuočių medienos eksportas – iki 34 proc. Lapuočių medienos išvežta 8 proc. mažiau nei prieš metus.

Jungtinėje Karalystėje realizuota du su puse karto daugiau medienos nei pernai, tad ši šalis užėmė lyderio pozicijas. Prieš metus pagal parduodamus medienos kiekius JK tebuvo penktoje vietoje, tačiau per pirmuosius šių metų tris mėnesius čia realizuota 41 tūkst. m³ medienos. Beveik visą šį kiekį sudarė spygliuočių mediena.

Vokietija užima antrą vietą pagal į šią šalį eksportuojamos pjautinės medienos kiekius. Čia pardavimai išaugo 7 proc.: spygliuočių medienos parduota 17 proc. daugiau, lapuočių – 3 proc. Lapuočių medienos Vokietijoje parduota daugiausia – išvežta 23 tūkst. m³, arba 37 proc. nuo bendro eksportuoto lapuočių medienos kiekio.

Eksportas į Prancūziją išaugo ketvirtadaliu ir siekė 34 tūkst. m³. Nors lapuočių medienos pardavimai į šią šalį sumažėjo 18 proc., bendras eksportuojamos medienos

kiekis išaugo padidėjusio spygliuočių medienos kiekio sąskaita.

Panašiai kito pardavimai ir Kinijos rinkoje. Spygliuočių medienos eksportas išaugo tris kartus iki 24 tūkst. m³, o lapuočių medienos pardavimai nuo 4 tūkst. m³ sumažėjo iki 1 tūkst. m³. Iš viso į Kiniją eksportuota 25 tūkst. m³ medienos, t. y. du kartus daugiau nei prieš metus.

Danijos rinkoje pardavimai keitėsi priešingai nei Kinijoje ar Prancūzijoje. Spygliuočių medienos čia parduota 14 tūkst. m³, t. y. trečdaliu mažiau nei 2018 m., kai lapuočių pardavimai išaugo dešimtadaliu iki 2 tūkst. m³.

Eksportas į Belgiją per metus sumažėjo dešimtadaliu. Spygliuočių medienos parduotas panašus kiekis kaip ir prieš metus – 7 tūkst. m³, tačiau lapuočių medienos pardavimai sumažėjo ketvirtadaliu iki 5 tūkst. m³.

Padidėjo eksportas ir į Saudo Arabijos Karalystę – pusantro karto lyginant su 2018 m. Vis tik medienos išvežta mažiau nei praėjusių metų antrame pusmetyje. Tuomet vidutiniškai per mėnesį buvo parduodama po 6 tūkst. m³ medienos.

Importas. Pjautinės medienos importas didėjo visus 2018 m. Tokia tendencija išliko ir 2019 m. pradžioje. Per pirmuosius šių metų tris mėnesius įvežta 302 tūkst. m³, kas yra trečdaliu daugiau nei prieš metus. Spygliuočių medienos importas išaugo 39 proc., tačiau lapuočių sumažėjo 7 proc. Vis tik ąžuolo medienos importas didėjo, lyginant su kitų lapuočių rūšių įvežtos medienos kiekiu. ąžuolo importas išaugo nuo 21 tūkst. m³ iki 23 tūkst. m³.

Importas iš kaimyninės Baltarusijos išaugo pusantro karto – iki 188 tūkst. m³. Daugiausia importuota spygliuočių medienos, o lapuočių įvežta tik 2 tūkst. m³.

Iš Rusijos įvežamos medienos kiekis augo ne taip sparčiai – apie 11 proc. Spygliuočių ir lapuočių medienos importas padidėjo atitinkamai 10 proc. ir 14 proc. Lapuočių įvežta daugiausiai beržo – 6 tūkst. m³ ir ąžuolo – 4 tūkst. m³.

SIGITO GIRDIUŠO nuotrauka

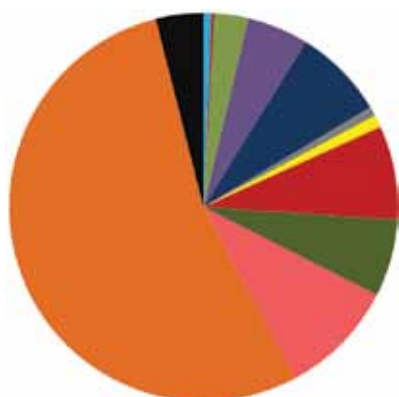

Penktadaliu sumažėjo importas iš Latvijos – iki 31 tūkst. m³. Lapuočių medienos įvežta net 4 tūkst. m³ mažiau, tik – 2 tūkst. m³. Palyginimui, spygliuočių medienos importas mažėjo ne taip sparčiai – apie 11 proc.

Importas iš Ukrainos išliko panašiai lygmenyje kaip ir 2018 m. Spygliuočių ir lapuočių medienos įvežtas panašus kiekis – atitinkamai 13 tūkst. m³ ir 12 tūkst. m³. Ąžuolo medienos įvežta 10 tūkst. m³,

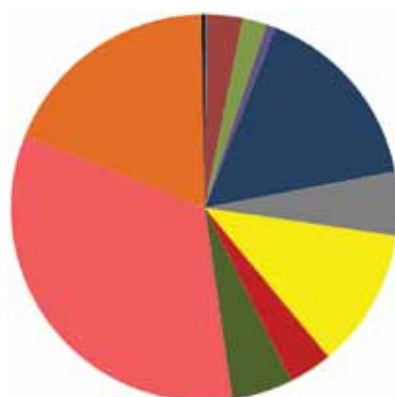
t. y. dešimtadaliu mažiau nei prieš metus. Šį mažėjimą kompensavo nuo 6 tūkst. m³ iki 9 tūkst. m³ išaugęs jos importas iš Lenkijos. Bendras visos medienos importas iš Lenkijos išaugo pusantro karto. Tiek pat išaugo importas ir iš Estijos, iš kur vežta praktiškai tik spygliuočių mediena.

2019 m. I ketv. medienos gaminių eksportas, EUR

■ Malkos, 5,2 mln. EUR
■ Skiedros, pjuvenos, 2,6 mln. EUR
■ Granulės, briketai, 22,9 mln. EUR
■ Apvalioji mediena, 42,4 mln. EUR
■ Pjautinė mediena, 63,1 mln. EUR
■ Lukštas, fanera, 6,5 mln. EUR
■ Drožlių, plaušų plokštė, 8,5 mln. EUR
■ Dailidžių, stalių gaminiai, 64,9 mln. EUR
■ Kiti medienos gaminiai, 53,3 mln. EUR
■ Plaušiena, makulatūra, popierius, 80,1 mln. EUR
■ Baldai, jų dalys, 446,8 mln. EUR
■ Mediniai statiniai, 32,9 mln. EUR

2019 m. I ketv. medienos gaminių importas, EUR

■ Malkos, 0,6 mln. EUR
■ Skiedros, pjuvenos, 10,5 mln. EUR
■ Granulės, briketai, 7,1 mln. EUR
■ Apvalioji mediena, 2,8 mln. EUR
■ Pjautinė mediena, 56,2 mln. EUR
■ Lukštas, fanera, 18,7 mln. EUR
■ Drožlių, plaušų plokštė, 40,9 mln. EUR
■ Dailidžių, stalių gaminiai, 12,9 mln. EUR
■ Kiti medienos gaminiai, 17,8 mln. EUR
■ Plaušiena, makulatūra, popierius, 117 mln. EUR
■ Baldai, jų dalys, 65,8 mln. EUR
■ Mediniai statiniai, 0,8 mln. EUR

Medienos drožlių plokštės

Eksportas. Medienos drožlių plokštės eksportas mažėjo visus 2018 metus, ši tendencija tęsėsi ir 2019 m. pradžioje. Per šį laikotarpį eksportuota 7,7 tūkst. m³ medienos drožlių plokštės (iš šio kiekio 0,3 tūkst. m³ OSB). 2018 m. I ketv. OSB plokštės eksportuota 2,2 tūkst. m³.

Pardavimai Lenkijos rinkoje sumažėjo per pusę – iki 5,0 tūkst. m³ plokštės, o eksportas į Latviją susitraukė keturis kartus (iki 0,7 tūkst. m³). 2018 m. į Latviją daugiausia buvo eksportuota (2,0 tūkst. m³) OSB plokštės, tačiau šiais metais šios produkcijos praktiškai nevežama.

Pardavimai sumažėjo ir Estijos bei Rusijos rinkose: į jas išvežta atitinkamai 0,7 tūkst. m³ ir 0,6 tūkst. m³, t. y. 7 proc. ir 6 proc. mažiau nei 2018 m.

Importas. Lyginant su 2018 m. I ketvirčiu 16 proc. sumažėjo ir medienos drožlių plokščių importas – tai sudarė apie 119 tūkst. m³. Pernai labiausiai importas sumažėjo antrą 2018 m. pusmetį. 2019 m. I ketvirtį orientuotų skiedrų plokščių (OSB) įvežta 16 tūkst. m³, kai 2018 m. – 20 tūkst. m³.

Importas iš Latvijos išaugo 6 proc. ir siekė 54 tūkst. m³ (iš šio kiekio OSB – 8,5 tūkst. m³). Iš Lenkijos plokščių importuota 24 tūkst. m³ (OSB – 5,4 tūkst. m³), t. y. 1 tūkst. m³ mažiau nei 2018 m. Sumažėjo

importas ir iš Baltarusijos – iki 21 tūkst. m³. Dvigubai mažiau nei iš Baltarusijos įvežta plokščių iš Rusijos. Importas iš Baltarusijos ženkliai sumažėjo 2018 m. antrą pusę, o iš Rusijos paskutinį ketvirtį.

Baldai

Eksportas. 2019 m. I ketvirtį baldų eksportuota už 447 mln. Eur. Tai 8 proc. daugiau nei 2018 m. Beveik pusę eksporto sudarė mediniai baldai, kurių vertė siekė 210 mln. Eur, t. y. 10 proc. didesnė nei 2018 m.

Pirmą 2019 m. ketvirtį pagrindine baldų eksporto rinka buvo Švedija, kur pardavimai išaugo 2 proc. Į šią šalį baldų išvežta už 78 mln. Eur. Čia daugiausiai parduodama sėdimųjų baldų. Medinių baldų eksportuota už 22 mln. Eur – 7 proc. mažiau nei prieš metus.

Į Vokietiją medinių baldų išvežta už tokią pačią sumą kaip ir į Švediją. Per metus jų eksportas išaugo 18 proc. Bendras baldų eksportas augo kiek lėčiau – 8 proc. ir siekė 47 mln. Eur.

Svarbia medinių baldų pardavimo rinka išlieka Jungtinė Karalystė. Čia jų parduota už 32 mln. Eur, kas sudarė 72 proc. bendros visų baldų vertės. Iš viso JK baldų parduota už 45 mln. Eur, t. y. už 15 proc. didesnę sumą nei 2018 m.

Tiek pat išaugo eksportas ir į Norvegiją. Baldų čia realizuota už 39 mln. Eur. Lėšos, gautos pardavus medinius baldus sudarė 40 proc.

Danijoje medinių baldų realizuota mažiausiai – tik 18 proc. Jų vertė siekė 6 mln. Eur. Čia, kaip ir Švedijoje, parduodama daugiausia sėdimųjų baldų (24 mln. Eur).

Eksportas į Jungtines Amerikos Valstijas augo minimaliai ir siekė apie 30 mln. Eur. Parduotųjų medinių baldų vertė nežymiai sumažėjo ir siekė 20 mln. Eur.

Sparčiausiai (24 proc.) pardavimai augo Nyderlanduose. Medinių baldų pardavimai čia augo panašiu tempu kaip ir kitur. Jų parduota už 12 mln. Eur.

Importas. Pirmą 2019 m. ketvirtį baldų į Lietuvą įvežta už 66 mln. Eur. Jų vertė

išaugo minimaliai – 1 proc. Medinių baldų importas (26 proc.) buvo gerokai mažesnis už eksportą ir siekė 17 mln. Eur.

Ketvirtadalis produkcijos įvežta iš Lenkijos. Per šį laikotarpį iš kaimyninės šalies baldų importuota už 17 mln. Eur, t. y. už 4 proc. mažesnę sumą nei 2018 m. Medinių baldų įvežta už 6 mln. Eur, o tai sudaro 27 proc. mažesnę sumą nei pernai. Nepaisant to, Lenkija išlieka pagrindine šios produkcijos tiekėja, o iš jos įvežti mediniai baldai sudaro trečdalį bendro importo.

Labiausiai (22 proc.) sumažėjo importas iš Italijos. Iš šios šalies baldų nupirktą už 8 mln. Eur. Dešimtadaliu, iki 5 mln. Eur mažiau importuota iš Vokietijos. Importą iš šių šalių keitė įvežtiniai baldai iš Kinijos ir Švedijos. Iš viso baldų iš Kinijos importuota už 6 mln. Eur, t. y. už 24 proc. didesnę sumą nei prieš metus, tačiau medinių baldų iš Kinijos įvežta tik už 0,4 mln. Eur. Sparčiai augo importas ir iš Švedijos, bet kokią importo dalį sudarė pačioje Švedijoje pagaminti baldai neaišku.

Dideliais kiekiais
SUPERKAME BERŽO RĄSTUS
nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

ŽODIS SKAITYTOJUI

(vasariškai lengva odė grybui)

Liepos vidurys suteikė vilties. Beribiuose lietuviško interneto tyruose nuaidėjo karo šūkis.

Baa-raa-vyy-kaiii dyyyyyygsta!!!

Nesvarbu, kad po gero šimtmečio Lietuvos giriose vėl bastosi kapliadantės braliukų ir gudų meškos. Nesvarbu, kad, anot šauniosios žiniasklaidos, jau net Klaipėdos daugiabučių kiemuose nuo įniršusių briedžių tenka slėptis medyje. (Gera, kad tie bestijos iš savivaldybės nors vieną paliko. Medį, ne briedį.) Nesvarbu, kad atskirti musmirę nuo žvynabudės ar net umėdės yra misija neįmanoma. (O kam uošvienės reikalingos?) Nesvarbu, kad kasmet reikia kelti ant kojų kariuomenės pulkus ir net itin taupiai naudojamus helikopterus nusigrybavusiems senjorams surasti. Nesvarbu, kad kasmet keletas narsuolių aukojasi dėl likusių: brolių ir sesės – žalsvoji musmirė vis dar nuodingaaa... Amžina šlovė jiems.

Grybapjūtė. Ir tuo viskas pasakyta. Šventas metas. Metas, kai net paskutinis driskius, gimęs ir užaugęs ant asfalto, grįžta į ten, iš kur atėjo – į mišką. Grįžta ir laisvai atnašauja vienatiniam Baravykui. Kas sakė, kad mūsų antrąją religiją sugalvojo kažkokie amerikona. Žinau net kelis tipus, kurie netiki į šv. garastą, bet nepažįstu nei vieno netikinčio į šv. grybieną(ę).

Jei netikit, pabandykit įsivaizduoti, kas būtų, jeigu valdžia uždraustų grybauti. Nors bala žino? Mūsiškiai juk dėjo ant šauniojo kareivio Šeiko ir pabrangino alų... Tegu bus palaimintas tas, kuris sugalvojo marinuotus baravykėlius.

Sveiki sulaukę rugiapjūtės.

Eugenijus TIJUŠAS

P. S. Liepą galų gale paaiškėjo, kodėl mūsų gaisrininkai be pakaitinių kelnų. Iš kur imsi kelnėms, kai reikia kurui ir algoms, kad iš gandalizdžio iškeltum ir išsamiems tyrimams priduo tum nuo karščio nugeibusius gandriokus. Bet ko nepadarysi dėl įvaizdžio ir kad įtiktum jautriasieliams bendrapiliečiams... Netikit? Pasiguglinkit.

Šio keisto žodžio skaitytojams pavadinime žodis grybas ir reiškia tik grybą.

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

(tęsinys, pradžia 6 nr.)

Kas lėmė medžiotojų draugijų narių skaičiaus mažėjimą?

Realus faktas yra tas, kad nuo 1923 m. kasmet po 100–200 narių mažėjant Taisyklingosios medžioklės ir žūklės draugijoje, priklausymą vienai ar kitai draugijai galėjo lemti įvairūs faktoriai. Buvusios išskirtinės lengvatos vienos draugijos nariams skatino narystę šioje draugijoje, bet nuo 1930 m. priėmus sprendimą apie medžioklės plotų nuomą visiems turintiems medžiojimo teisę fiziniams ir juridiniams asmenims be jokių privilegijų vienai draugijai, šio stimulo nebeliko. Be to, narių skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo ir prasidėjusi pasaulinė ekonominė krizė.

Metiniame draugijos suvažiavime visu aštrumu iškilo klausimas dėl draugijos nario mokesčio paskirstymo tarp centro (jam tekdavo 1/3 nario mokesčio įnašų) ir draugijos skyrių. Buvo siūloma atskaitymus centrui sumažinti iki 1/5, nes jo finansinė būklė „palyginti gera“, o skyrių – „labai sunki“. Atsiskaitydamas už 1931 m. veiklą, draugijos pirmininkas buvo priverstas kalbėti ir apie narių mažėjimą (tuo pačiu ir pajamų mažėjimą), tačiau problemos neastrino ir nebuvo savikritiškas. „Medžiotojo“ žurnale (14 nr., 18 p.) pateiktas toks jo kalbos dalies aprašas: „... pabrėždamas ir visos draugijos svarbesnius gyvenimo etapus, reiškiantis medžioklės sąlygų pakėtimui, kaip antai – privatiškai konkurencijai ir bendrai ekonominei depresijai. Visa tai atsiliepė draugijos narių skaičiui: per paskutinių metų eilę šis skaičius beveik visuose skyriuose nuolat mažėja. Tai iš dalies išėjo draugijos, kaip organizacijos naudai, nes galime konstatuoti, kad išskyrus gal atskirus atsitikimus, iš draugijos išstojo mažiau patikimas elementas. Konkurencija su draugija pasireiškė ne tik privatiškai nuomojant medžioklės tikslams valstybinius miškus, bet pastebėta tendencija organizuoti savarankiškus ratelius, kurių vienas net užsiregistravo, kaip atskira draugija su visu titulu“.

Mažai tikėtina, kad ¼ ar net 1/3 narių buvo „nepatikimas elementas“ ir kad draugijos politika šiame reikale buvo be trūkumų. Kritikuotina ir tai, kad draugijos pirmininkas slėpė tikrąją padėtį, nuo 1928 m. ataskaitose nepateikdamas narių skaičiaus. Miškų departamento direktorius, kritikavęs draugijos politiką, teikęs svarbius siūlymus jos veiklos gerinimui ir 1939 m. pradžioje išstūmęs profesorį iš draugijos vado ir žurnalo redaktoriaus posto, irgi neskubėjo teikti duomenis apie narių skaičių.

„Mūsų giriose“ statistinės informacijos šiuo klausimu buvo daugiau. Pavyzdžiui, 1934 m. registruotų (išsiėmusių medžioklės liudijimus) medžiotojų buvo 2958, iš jų laisvų – neįeinančių į draugiją – 665 bei 2293 draugijų nariai.

Mažėjant narių ir blogėjant finansinei būklei, „Taisyklingoji“ draugija mažino ir nuomojamus medžioklei valstybinius miškus. Tačiau daugiau miškų savo medžioklėms ėmė nuomoti atskirai susiformavę medžiotojų rateliai ir ypač stambieji žemvaldžiai, buvusių feodalų palikuonys (Komarai, Tiškevičiai, Zubovai, Pliateriai, Radvilos, Pšezdeckiai, Oginskiai, Ropai, Karpiai, Naryškinai, Vasilčikovai ir kt.), kurie nuomavo po keletą tūkst. ha valstybinių miškų Baisogalos, Bubių, Joniškelio, Jonišio, Jurbarko, Kurtuvėnų, Mažeikių-Medemrodės, Pakruojo, Raguvėlės, Rietavo, Rokiškio, Švėkšnos, Tauragės, Ukmergės, Užulėnio, Žagarės ir kitų miškų masyvuose.

Medžioklės reguliavimo ir veiklos peripetijos tarpukario Lietuvoje (1920–1940 m.)

Leidinio „Medeinės takais“ iliustracijos

Prezidentas A. Smetona medžioklėje

Po sėkmingos vilkų medžioklės Buktos girioje 1937 m. vasarį medžiotojai Stasys Putvinskis (kairėje) ir Feliksas Janušauskas („Mūsų girios“, 1937 m. 2 nr.)

Teisinis medžioklės reguliavimas, valdymo struktūra

Tarpukario metais valstybinio medžioklės ūkio reguliavimo ir kontrolės funkcijas atliko Miškų departamentas prie Žemės ūkio ministerijos ir Vidaus reikalų ministerija. 1925 m. priimtas pirmas nepriklausomos Lietuvos medžioklės įstatymas, 1935 m. – antrasis, 1937 m. žemės ūkio ir vidaus reikalų ministrai pasirašė Medžioklės įstatymo vykdymo taisykles.

Draugijos žurnale, o taip pat ir išlikusioje archyvinėje medžiagoje yra pakankamai daug informacijos apie teisinį medžioklės reguliavimą, draugijos centrinių struktūrų personalinę sudėtį bei veiklą, o apie regioninius padalinius informacija labai skurdi ar yra tik jos fragmentai. Praktiškai regioniniai padaliniai tiesiogiai telkė medžiotojus, rinko nario mokestį, iš kurio 1/3 perduodavo centrui, nuomodavo medžioklės plotus, rūpinosi jų apsauga, planavo ir tiesiogiai organizavo pačias medžiokles, vykdė priemones skirtas faunos pagausinimui, gaudė brakonierius. Pateiksime žinias, kurias pavyko surasti apie tarpukario Kauno medžiotojų organizacijų veiklą.

Taisyklingosios medžiotojų ir žvejų draugijos Kauno skyriui vadovavo valdyba iš 5 asmenų (pirmininko, pavaduotojo, kasininko ir 2 narių). Ji kasmet atsiskaitydavo visuotinam susirinkimui. Dalis valdybos posėdžių protokolų buvo publikuota „Medžiotojo“ žurnale. Iš periodinėje spaudoje surinktų duomenų matosi, kad valdyboje įvairiais laikotarpiais dirbo J. Andriūnas, Cholodas, Galinskis, Garolis, Gincas, L. Gustaitis, Z. Kaulakis, K. Lapinas, P. Leonavičius, P. Malinauskas, V. Petrauskas, Nagevičius, Samuolis, Sarneckas, Sutkus, E. Skerastas, J. Šliažas, Tumavičius, P. Urbonas, J. Valentinavičius. Pirmuoju įsteigtos Kauno draugijos pirmininku apie pusmetį buvo prof. T. Ivanauskas, kuris vėliau kuriant res-

publikinę draugiją tapo jos pirmininku. Kauno draugijos pirmininku ketvirtame dešimtmetyje iki staigios mirties (1934 03 31) buvo pulkininkas-leitenantas Vincas Petrauskas. Beje, daugiau nei pusė mūsų išaiškintų valdybos narių buvo kariškiai.

Antrosios Kauno draugijos, kuri vadinosi Taisyklingos medžioklės mėgėjų draugija, 1939 m. valdybą sudarė taip pat 5 nariai (pirmininkas Feliksas Janušauskas, pavaduotojas Kipras Petrauskas, sekretorius Kazys Jasevičius, kasininkas Juozas Ardickas ir narys Leonas Tuskenis). Feliksas Janušauskas buvo vienintelis nuo įsteigimo šios draugijos pirmininkas. Gal todėl šnekamojoje kalboje ši draugija buvo vadinama Janušausko draugija. Nors šios draugijos archyvo nepavyko aptikti, apie jos funkcionavimą patvirtina publikacijos spaudoje ir Kauno medžiotojų sąjungos archyve rasti dokumentai. Pavyzdžiui, Kipro Petrausko asmens byloje, jo paties ranka 1945 03 16 užpildytoje anketoje ir pareiškime priėmimui į medžiotojus, nurodoma, jog tarpukaryje jis nuo 1921 m. buvo TMŽD narys, o nuo 1925 m. – Taisyklingos medžioklės mėgėjų draugijos narys (žr. pav.).

Prof. M. Jankauskas savo studijoje apie nepriklausomos Lietuvos medžioklės ūkį (1991, rankraštis) nurodo, kad „...be Taisyklingosios medžioklės ir žūklės draugijos padalinių didesniuose apskričių miestuose dar veikė atskiri susibūrę medžiotojų rate-liai: „Metropolis“, „Medeinė“, „Medėjų sportas“, „Miškotvarkos darbuotojai“, „Karininkai“ ir kt. Archyve rastame TMŽD Šiaulių skyriaus 1936 01 03 rašte skyriaus nariams nurodoma, kad „...susitvėrė daug įvairių pavadinimų Taisyklingos medžioklės draugijų ir tų draugijų kai kurie nariai medžioja mūsų, Lietuvos taisyklingosios Medžioklės ir žūklės išnuomotuose miškuose... valdyba prašo tiek savo narius, tiek miškų urėdus užkirsti kelią šiam

savivaliavimui (žr. pav.). Taigi, tikėtinas ne vienos, o daugiau draugijų buvimas ne tik Kaune, bet ir kitose tuometinės Lietuvos vietose. Tarpukario Lietuvoje dar buvo gausus ir neorganizuotų pavienių medžiotojų sluoksnis bei dar gausesnis neteisėtų medžiotojų sluoksnis, kuris medžiojo privačiose žemėse.

LTMŽD Kauno skyriaus buveinė XX a. ketvirtame dešimtmetyje kurį laiką buvo Parodos g. Nr. 16, bt. 1, vėliau bt. 5 ir Vytauto pr. Nr. 69 name.

Reprezentacinių medžioklių organizatorius – miškų urėdas Povilas Malvica

Miškų departamento metraščio duomenimis, 1919–1937 m. einant tarnybines pareigas buvo sužeista 100 ir žuvo 26 valstybiniai miškų pareigūnai (apie trečdalis atveju įvyko užkardant brakonieriavimą)

10. Sužeistieji ir mirusieji tarnautojai 1919–1937 m.

Metai	Miškų departamente mirė	V i e t o s i s t a i g o s e												Iš viso	
		miškų urėdų		miškų urėdų pavad.		raštinės tarnautojų		giri-ninkų		vyr. eigulių		eigulių		iš viso	
		einant pareig.		einant pareig.		einant pareig.		einant pareig.		einant pareig.		einant pareig.		einant pareig.	
		sužeista	mukanti	sužeista	mukanti	sužeista	mukanti	sužeista	mukanti	sužeista	mukanti	sužeista	mukanti	sužeista	mukanti
1919–1923	mirė														
1924															
1925															
1926															
1927															
1928															
1929															
1930															
1931															
1932															
1933															
1934															
1935															
1936															
1937															
Iš viso		9	2	1	1	1	7	25	6	4	21	5	125	88	19

Medvežė KINETIC 8X8

- KINETIC 8X8 – tai tikras draugas jūsų miškui
- Itin geri atsiliepimai Skandinavijos rinkoje
- Pravažumui užtenka iki 2 metrų tarpo tarp medžių
- Nedidelis svoris, saugojantis miško paklotę
- Galimybė dirbti net pačiomis prasciausiomis oro sąlygomis
- 8x8 mechaninė važiuoklė
- Patogus ir paprastas transportavimas

- Idealiai tinka darbams jaunuolynuose, retinimo, sanitariniuose kirtimuose ar nedidelėse pagrindinio naudojimo biržėse, kai sunku "prisikviesti" didelę techniką.
- Kviečiame išbandyti.

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

- Geriausios medžioklės visuose žemynuose pagal Jūsų pageidavimus
- Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Antano Truskausko PĮ FELIS

Švitrigailos g. 16, 03223 Vilnius. Tel. +370 5 2330009.
Mob. +370 698 89 240. El. paštas: info@felis.lt.

- Kreipkitės – pasiūlysim geriausius variantus! Kai kurias medžioklės programas rasite mūsų atsinaujinusioje svetainėje www.hunting-world.com

Aplankykite Antano Truskausko medžioklės ir gamtos muziejų

Muziejaus g. 7, 33202 Mindūnai, Molėtų raj.
Darbo laikas: III–VII 09.00–17.00

Kam naudinga diskredituoti miškininko profesiją?

Lietuvos miškininkų bendruomenė dar neužmiršo miškų valdymo reformos išvakarėse buvusios Aplinkos ministerijos vadovybės organizuotos šmeižto kampanijos žiniasklaidoje pateikiant apie juos tikrovės neatitinkančius faktus ir skaičius. Tada daugiau kaip 3 tūkst. darbuotojų pasirašė po reikalavimu baigti juos juodinti, įžeidinėti ir užgaulioti niekuo nepagrįstais kaltinamais.

Deja, pastaruoju metu vėl pasigirdo priekaištų miškininkų bendruomenei dėl neva išvogto kažkokio mistinio milijardo, nors ir pripažįstama, jog galimybių tai įrodyti nėra. Remiantis kone vien nuojauta, daroma prielaida, kad per visą Lietuvos nepriklausomybės 30 metų laikotarpį buvo totaliai sukčiaujama su visos valstybiniuose miškuose pagamintos ir parduodamos medienos apskaita, visi prekių ir paslaugų pirkimai buvo vykdomi užaukštintomis kainomis, o visi leistuose paklaidose dėl kokybės nurašyti sodmenys buvo parduoti „juodojoje rinkoje“.

Ar bent įsivaizduojama, kokia žala daroma sąžiningai dirbančioms miškininkams? Vienos pelningiausių šalyje veikiančių valstybės įmonių darbuotojų įdirbis nubraukiamas vienu Valstybinių miškų urėdijos (VMU) vadovo interviu. O juk per pusantrų metų vadovavimo laikotarpį tikrai buvo galima suprasti, kad ne visi darbuotojai vagys ir sukčiai.

Geri VMU 2018 m. veiklos rezultatai pasiekti ne vien vadovybės, bet visų darbuotojų pastangomis. Sudėtingu reorganizavimo, taupymo, nesuformuotų struktūrų laikotarpiu eiliniai regioninių padalinių darbuotojai, atlikdami dvi-trejas nesančių kolegų

funkcijas, negailėjo nei laiko, nei jėgų, kad 2018 m. VMU galėtų pasiekti rekordinių finansinių rezultatų.

Ir šiuo metu jie dirba padidintu krūviu, nes regioninių padalinių struktūros nustatytos minimalios, nors dauguma numatytų centralizuotai vykdyti funkcijų dar nėra centralizuotos. Vietoj padėkos už sunkų darbą, darbuotojai įsukami į politinių žaidimų karuselę toliau diskredituojant miškininko profesiją.

Žinoma, kaip ir bet kuriame kitame sektoriuje pasitaiko piktnaudžiavimo atvejų, tačiau jei kaltieji yra išaiškinami, jie turi būti baudžiami. VMU turi gausią centrinę administraciją, kontrolės tarnybą, susitarimus su teisėsaugos struktūromis, yra visos galimybės išaiškinti padarytus nusikaltimus ir kaltininkus. Tik kad neretu atveju paskleista informacija apie darbuotojams pareikštus įtarimus vėliau nepasitvirtina, tyrimai nutraukiami, o darbuotojai grąžinami į darbą. Be to, tokie įvardijami pažeidimai, kaip vinių įkalimas į medžius, degalų vagystė iš miško technikos, kelio užblokavimas miškavežiui ar savavališko miško kirtimo faktas yra tikrai mažareikšmiai ir nieko neturi bendro su „pagrobtu milijardu“.

Dėl miškininkų autoriteto pažeminimo visuomenės akyse iš darbo ketina trauktis įžeisti darbuotojai, jaunimas – nesirinkti miškininko profesijos, todėl programuojama kadrų krizė visoje valstybinių miškų sistemoje. Bet gal tai ir yra kieno nors siekis? Nes juk Vyriausybėje turime ne vieną mažo viešojo sektoriaus faną: viską optimizuokim, o ar pasiteisins – ne mūsų rūpestis.

Inga RUGINIENĖ

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkė

NAUJOS PADANGOS

Pritaikytos įvairiems miško ir kelių tiesimo darbams ypač sudėtingomis sąlygomis

nokian
NOKIAN TRACTOR KING

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Renaldas)
El. paštas renaldas@pgmtechnika.lt

Išvyka į Šventos mišką

Ką žinome apie skruzdėles ir jų namus

„Mūsų žalioji vasara“ – fantastika ir džiaugsmas!

Stovyklavimo kiekvienos dienos išpūdziais dalijasi Raseinių Prezidento Jono Žemaičio gimnazijos JMB būrelio „Jaunuolynas“ narė **Ieva Ražanaitė**:

Pirmoji stovyklos diena prasidėjo nuo atvykimo, įsikūrimo bei susipažinimo su vadovais ir stovyklautojais. Parko kraštovartinkininkas Marius Semaška papasakojo apie Sirvėtos regioninį parką, lankytojų centre aprodė ekspozicijas. Įdomiausia

šios dienos dalis buvo „Talentų vakaras.“ Visų pasirodymai – nerealūs!

Antrąją dieną po pusryčių su kraštovartinkininku M. Semaška išėjome susipažinti su Šventos mišku. Žinoma, buvome „svetingai“ sutikti: gelė uodai, kandžiojo, laipiojo ant kojų skruzdėlės, nes įžengėme į jų teritoriją. Po pietų ėjome mitologiniu taku, kur išvydome net 17 senovės lietuvių skulptūrų! Po vakarienės ruošėmės naktiniam žygiui, kuris

prasidėjo trečią valandą nakties. Pievoje pamčius šernienę su šerniukais, kai kam kilo baimė, kad ji neimtų mūsų vyti.

Trečios dienos kylančią saulę pasitiko me ant Kačeniškės piliakalnio. Pasigrožėję nuostabiu kraštovaizdžiu, patraukėme per pelkę, kur susipažinome su saugomomis gamtos vertybėmis.

Grižę vakare ruošėmės Joninių švenčiai – merginos pynė vainikus, vaikinai

Saulėtekis ant Kaceniškės

Nusileidus nuo piliakalnio

Mokomės Joninių tradicijų

Gavus viktorinos užduotis

Žygis

kūrė laužą. Šventės prasidėjo ceremonija:ėjome pro vartus ir plovėme rankas šventu vandeniu. Toliau prasidėjo linksmybės: žaidėme žaidimus „Siūlai, siūlai susivykkit“, šokome liaudiškus šokius „Jurgelis meistrelis“, „Klumpakojis“, mėtėme vainikus ant medžių šakų, žinodami, kad prieš užmetant vainiką ant šakos turi kiekvienas sugalvoti norą ir jis tikrai išsipildys. Su temus susėdome aplink laužą ir aptarėme patirtus dienos įspūdžius.

Ketvirtąją dieną išvažiavome į Paukščių kaimą, kur galėjome apžiūrėti gyvūnus, juos paglostyti, net pašerti. Viena iš stovyklos draugių sakė: „Jaučiuosi čia kaip namuose!“.

Kitos mūsų kelionės stotelės buvo Ladakalnis, Palūšė su Aukštaitijos nacionalinio parko lankytoju centru, Šv. Juozapo medine bažnyčia. Išsimaudę Bėlio ežere, grįžome į stovyklą, kur nepavargusieji, krimsdami „spragėsius“, žiūrėjo filmą.

Penktąją dieną vyko viktorina „Ką žinau apie Sirvėtos regioninį parką?“, meistravome inkilėlius zylutėms, žaidėme lauko žaidimus. Šeštąją dieną sulaukėme svečių iš Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, kurie pravedė įdomią paskaitą, davė trumpą testuką, kad pasitikrintumėme savo gamtosaugines žinias. Po pietų tvarkėme ežero pakrantes, maudėmės ežere. Vakare būrelių nariai surengė nuostabius pasirodymus.

Kiekvieną dieną stovykloje rašydavo me laiškėlius draugams, vadovams.

Nors ir kaip nesinorėjo grįžti į savo kasdienybę, tačiau atėjo metas išvažiuoti. Didelis ačiū vadovams, stovyklos organizatoriams už puikiai praleistą laiką, už jūsų kantrybę, pozityvumą ir šilumą!

Trakų rajono Onušio Donato Malinausko jaunųjų miškininkų būrelio narė **Ugnė Okunevičiūtė**:

Šiomet mokslo metams pailgėjus, su nekantrumu laukėme atostogų ir artėjančio laiko, kai galėsime pasinaudoti mūsų JMB būreliui skirtu prizu – 7 dienų stovykla Sirvėtos regioniniame parke.

Stovykloje įsikūrėme gražioje vietoje, moderniuose kambariuose, žaisdami įvairius žaidimus artimiau susipažinome su kitais dalyviais. Supratome, kad ilsėsimės ir kartu dirbsime, turėsime pasirodyti, kad ne iš kelmų spirti. Jau pirmosios dienos vakare vyko stovyklautojų talentų paieška. Kas dainavo, kas kalbėjo skirtingomis pasaulio kalbomis, kas atliko magijos triukus, o kas reklamavo įvairiausių daiktus. Buvo smagu ruoštis, įdomu pasižiūrėti savo ir kitų pasirodymus. Antrą dieną, išklausę paskaitą „Pažink mišką“, išėjome į Šventos mišką apžiūrėti natūralios aplinkos. Pakeliui mitologiniame take „sutikome“ net 17 senovės lietuvių dievų skulptūrų, apie kiekvieną išgirdome įdomių pasakojimų.

Po naktinio žygio pasigrožėję saulėtekiu ir nuostabiu kraštovaizdžiu nuo Kačėniškės piliakalnio, patekome į kitą gamtos pasaulį – pelkę. Ilgam atmintyje išliks Joninių šventė, išvyka į Paukščių kaimą, kur maitinome, glostėme įvairiausių paukščius nuo anties iki stručio, labai švelnios ir mielos mums buvo alpacos. Nepasimirš ir ekskursija į Aukštaitijos nacionalinį parką, aplankyto Ladakalnio panorama, Palūšė.

Labai liūdėjome palikdami stovyklos draugus ir vadovus, kurie buvo mums draugiški, rūpestingi ir labai kūrybingi. Stovyklos vadovė Jūratė sakė: „Tai buvo geriausias vasaros nuotykis!“ Ji tikrai teisi – mums visiems įspūdžių iš stovyklos užteks ne tik vasarai. Jais pasidalinsime su draugais grįžę į mokyklą.

Stovyklautojų išradingi pasirodymai

Mokomės gaminti inkilus zylėms

Joninių laužas

Atokvėpis ežere

JURATĖS MORKVĖNAITĖS NUOTRAUKOS

Andrius Vancevičius

1955 12 23 – 2019 07 05

Eidamas 64-uosius metus, liepos 5 d. po sunkios ligos mirė Andrius Vancevičius, ilgus metus dirbęs įvairiose pareigose buvusioje Generalinėje miškų urėdijoje.

Andrius Vancevičius gimė ir augo Kaune, teatralų šeimoje. Tėvas Henrikas Vancevičius – žinomas Lietuvos teatro režisierius, motina Aldona Kupstaitė-Vancevičienė – aktorė. Nors nemažas Andriaus gyvenimo tarpsnis buvo susijęs su teatru ir prabėgo bohemiškoje aplinkoje, tačiau jis pasirinko kitą kelią. Tik sesuo Kristina Dalia studijavo aktorystę ir baigė tuometinę Lietuvos valstybinę konservatoriją.

Andrius 1962–1966 m. lankė dabartinę Kauno „Aušros“ gimnaziją. 1966 m. tėvams persikėlus gyventi ir dirbti į Vilnių, mokėsi Vilniaus 21-oje vidurinėje mokykloje. Vėliau 1973–1979 m. studijavo Vilniaus universiteto Teisės fakultete. Įgijęs teisininko kvalifikaciją, iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dirbo Vilniaus miesto Lenino rajono prokuratūroje, Lietuvos akademiniame operos ir baleto teatre, Specializuotoje gamybinėje technologinėje komplektavimo valdyboje.

1990 m. Andrius įsidarbino Šalčininkų rajono Krokūnų pasienio posto paminos viršininku, vėliau buvo perkeltas į Šalčininkų pasienio užkardos vyriausiojo kvotėjo pareigas. 1993–2000 m. buvo individualios įmonės savininkas.

Įsitraukęs į susikūrusios partijos „Naujoji Sąjunga“ (socialliberalai) veiklą,

A. Vancevičius rinktas šios partijos tarybos nariu, kandidatavo Seimo rinkimuose. 2000–2001 m. dirbo Seimo nario padėjėju. Socialliberalams prisijungus prie Darbo partijos, iki pat mirties buvo šios partijos Prezidiumo narys.

Nuo 2001 m. įsijungė į miškininkų bendruomenę ir iki 2018 m. dirbo Generalinėje miškų urėdijoje Teisės ir personalo skyriaus vedėju, vyriausioju patarėju, generalinio miškų urėdo pavaduotoju. Čia jis ėjo ne tik teisininko išsilavinimo reikalaujančias pareigas, kaip teisinių aktų ruošimas, derinimas su kitomis institucijomis, personalo reikalų tvarkymas, darbo ginčų sprendimas, bet ir vykdė pavedimus pagerbiant nusipelnčius miškininkus, buvo atsakingas už ryšius su visuomene. Jis kuravo miškininkų leidinių leidybą, visuomeninių renginių – Miškininko dienos minėjimų, Miško dienų, miškasodžio talkų, kitų profesinių renginių, akcijų – organizavimą. Ir tai jam sekėsi.

Andrius buvo išsilavinęs, visuomeniškas, linkęs bendrauti žmogus, optimistas, greit perprantantis problemos esmę, galintis kitam padėti, nuotaikingas pašnekovas. Nors dirbdamas Generalinėje miškų urėdijoje užėmė svarbias pareigas, nestokojo esminių bendravimo savybių – pagarbos kitam, paprastumo, žmogiškumo. Nevengdamas atvirai ir nuoširdžiai dalintis savo asmenine patirtimi, taip pat gebėdamas išklausyti ir įsiklausyti į pašnekovą, reikalui esant duoti reikiamą pa-

tarimą, jis vienodai lengvai bendravo su įvairaus statuso žmonėmis: paprastais miško darbininkais, specialistais, miškų urėdais; teisininkų gildijos autoritetais, aukščiausio lygio vadovais, politiniais veikėjais; mėgėjiško meno puoselėtojais ar teatro žanro profesionalais. Tokį platų bendravimo diapazoną lėmė įgimtas paprastumas, duotų žodžių tesėjimas. Šių savybių dėka jam buvo atviros ne tik įvairiausių institucijų durys, tačiau ir žmonių širdys.

Andrius Vancevičius ne kartą apdovanojamas Ministro Pirmininko, Aplinkos ministro, Generalinės miškų urėdijos ir kitų institucijų padėkos raštais, pasižymėjimo ženklais bei atminimo dovanomis.

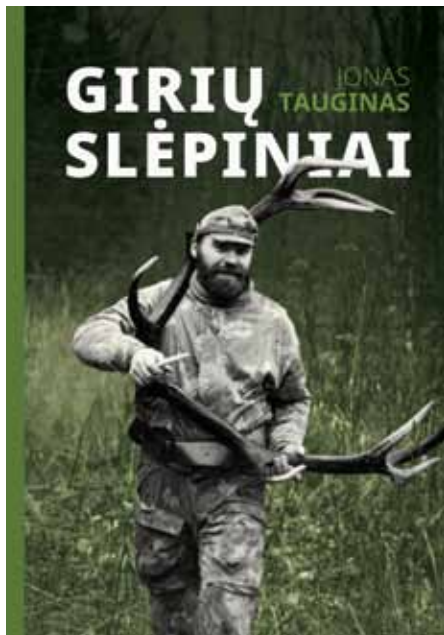
Vis tik gyvenime Andrius patyrė nemažai skausmo ir išbandymų. Daug dvasinės stiprybės bei fizinės ištvermės pareikalavo pirmosios žmonos netektis, sesers, sergančio tėvo slauga ir priežiūra. Nepaisant tokių likimo negandų, iki pat paskutinės gyvenimo akimirkos Jis liko nepaliaujamu optimistu.

Liepos 9-ąją Andrius Vancevičius ir Jo sesuo Kristina Dalia amžinojo poilsio atgulė Vilniaus Antakalnio kapinių Menininkų kalnelyje.

Reiškiamo nuoširdžią užuojautą vėlionio žmonai Liubovei Meilei, sūnams Justinui ir Aleksandrui, dukrai Jomantei, anūkams ir kitiems artimiesiems.

Buvę bendradarbiai

Po mišką klaidžioja žvėrių mintys

Šių metaforiškų, bet teisingų žodžių autorius yra 1971 m. LŽŪA baigęs miškininkas, girininkas, gamtos mokslų daktaras Jonas Tauginas (1946–1999), suspėjęs paskelbti per 30 mokslinių ir apie 40 populiarių straipsnių, išleidęs 4 knygas, daugelio knygų bendraautoris.

Jis visą savo neilgą gyvenimą tyrinėjo gyvąją gamtą, rūpinosi jos išsaugojimu ir gausinimu, mokė jaunimą, buvo aktyvus ekologas, turintis tvirtą pilietinę poziciją, orientuotą į tolimą ateitį...

Miškininkas Rimantas Grikevičius žodyje apie 1999 m. birželį išėjusį amžinybės bičiulį akcentavo: tai būta kuklaus, paprasto ir draugiško vaikiną, kuris nuolat ieškojo žmogaus būties šioje žemėje prasmės.

Viešojo įstaiga „Žaliosios girios“ neseniai išleido 200 p. apimties apibendrinantį leidinį „Girių slėpiniai“, kurį sudarė Jono Taugino sūnus Mindaugas ir žurnalistė Irena Šalkauskienė. Leidinyje skaitytojas supažindinamas su Jono Taugino, gamtotyrininko, publicisto, gamtos saugos leidinių bendraatoriaus, asmenybe ir jo literatūriniu palikimu. Tai per 50 meninių apybraižų ir apysaka „Mano juodasis žvėris“, padedančių giliau pažinti gamtą, skatinančių siekti žmogaus ir gamtos vienybės.

„Girių slėpinių“ pirmąją dalį skaitytojams pristato gamtininkas, publicistas, Dzūkijos nacionalinio parko ekologas Henrikas Gudavičius. Įžangoje jis rašo: „Originalumu ypač išsiskiria dokumentinė apysaka apie šerną „Mano juodasis žvėris“. Jau pirmieji sakiniai apie tai, koks prierašus ir ištikimas gali būti prijaukintas laukinis gyvūnas, nuteikia skaitytoją rimtai. Šis vientisas pasakojimas yra ne nuotykių, ne vaizdelių, o bandymas išsiaiškinti, kas yra žmogus Gamtoje. Neužtenka ja vien grožėtis ir stebėtis, būtina jausti atsakomybę. Autorius parodo, kad augančio žvėries elgesys yra įgimtoji atmintis, o ne pamėgdžiojimas, ir tai yra svarbu, norint suprasti, kokia vieninga Gamta, kurioje ir žmonėms lemta gyventi. O visų tų atradimų ir nuotaikų aprašymas jau yra literatūra, kurią drąsiai galime pasidėti šalia Ernesto Setono Tomsono, Oldo Leopoldo, Eriko Koljero, Henrio Toro knygų. Tokios knygos atsiranda iš gyvenimo Gamtoje“.

Apybraižos iš „Tauragirės radinių“ („Vyturys“, 1986, Vilnius) papildytos šešiomis naujomis novelėmis. Nauji, niekur neskaityti yra ir tėviškės prisiminimai „Išnykusi vaikystė“ bei unikalūs pasakojimas apie juodąjį žvėrį. Viskas šiame rankraštyje yra tikra, aktualu, nors aprašomi įvykiai nuo šių dienų ir nutolę. Čia nėra abstraktaus žavėjimosi, nėra sentimentalių atodūsių. Net ir šių tikrų išpūdžių geografija (Žagarė, Virbalgis, Čepkeliai, Labanoras, Tauragirė, Archangelsko taiga) rodo, kad autorius buvo keliaujantis, trokštantis viską pamatyti ir savo širdimi pajusti.

„Tikiu, kad ilgas bus Jono Taugino knygos „Girių slėpiniai“ gyvenimas. Šitokią meilę viskam, kas gyva, pamatys vis nauji skaitytojai. Mes juk netikime, kad gerų knygų vietą gali užimti efemeriškas kompiuterio ekranas“, – teigia Henrikas Gudavičius.

Antrojoje knygos dalyje pateikiami šeimos narių,

bendradarbių, bičiulių prisiminimai apie Joną Tauginą – brolių, tėvą, mokslininką, miškininką, medžiotoją, gamtos augininką, pilietį, žmogų.

„Jonas buvo žmogus, turėjęs savy gražaus laukiniškumo ir to laukiniškumo laisvės, šia prasme jis man priminė girių vilką, kuris gali būti ir atšiaurus, gindamas savo laisvę. Jono Taugino gyvenimas garbingai ir šviesiai blykstelėjo lyg žvaigždė girių vilko aky... O vilkus jis pažinojo ir kadaise ėjo jį (ir kitų girių žvėrių) takais, norėdamas pažinti daugiau ir plačiau negu jam, kaip gamtotyrininkui, reikėjo,“ – taip prisiminimus apie bičiulį, su kuriuo suvedė Atgimimas, Žaliųjų judėjimas, etnoekologinė ir kultūrinė veikla, baigia poetas, publicistas, fotomenininkas Alis Balbieriū, paskyręs jam savo eilėraštį „Vilkas“.

Leidinyje publikuojamas ir 1996 m. birželį „Mūsų giriose“ spausdintas vyr. redaktoriaus Algirdo Berželionio pokalbis su Jonu Tauginu 50-mečio proga, kai šis po klajonių miškais ir raistais, dėstytojavo, sugrįžo į miškininkų šeimą – tuometę Miškų ūkio ministeriją dirbti valdininku – Nacionalinių parkų skyriaus viršininku. (1992–1993 m. Jonas Tauginas yra dirbęs Nacionalinių parkų skyriaus viršininku, viceministru, vyr. ekologu). Knygoje taip pat pateikti rašytojo publicisto Jono Sadausko prisiminimai.

MG inf.

AXER giljotinos

AXER 650

AXER 560K

AXER 540L

AXER 330L

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

Gripen

of Sweden

www.hsp.se

HSP Gripen patys tvirčiausi
ir patikimiausi griebtuvai pasaulyje

★ Didžiulis pasirinkimas griebtuvų
miškovežiams, medvežėms, biokurui
ir didiesiems medienos krovas
terminaliniams kranams

★ Aukščiausios rūšies plienas,
dū sustiprinti cilindrai

★ Realios garantijos ir servisas.

mob. tel. 8 670 24481

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
• www.miskui.lt • www.mmc.lt

DISTEIN®

markiravimo dažai

vokiška kokybė
už gerą kainą!

Kad miške viskas būtų aišku!

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt • www.mmc.lt

Matavimo prietaisai

miskui.lt
UAB „MMC Forest“

- Elektroninės žerglės Masser, Codimex
- Žerglės Masser, Codimex, Haglof, BAHCO
- Busolės SUUNTO, SILVA
- Aukštimačiai NIKON, SUUNTO, HAGLOF, SILVA
- Tolimačiai NIKON, Walther, Haglof
- GPS Garmin, Trimble
- Amžiaus grąžtai Haglof
- Liniuotės, matavimo juostos
- Relaskopai ir kiti matavimo prietaisai

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506, El. p. info@mmc.lt, www.miskui.lt, www.mmc.lt

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

MEDVEŽĖS IR MEDKIRTĖS
NEPRIEKAIŠTINGAM DARBUI!

KONEKESKO
oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

- Miško technikos pardavimas: +370 610 27218
- Servisas: +370 700 55100
- Atsarginės dalys: +370 614 03734

 www.konekesko.lt

 [/konekesko](https://www.instagram.com/konekesko)

 [/Konekesko Lietuva](https://www.facebook.com/KonekeskoLietuva)

 www.ponsse.com

TIK TAI KAS BŪTINA IR REIKALINGA!

„HUSQVARNA“ ĮRANKIŲ DIRŽAS „FLEXI“

Mes žinome kaip sunku dirbti atokiose vietose, kai susiduri su įvairiomis netikėtomis situacijomis. Naujasis „Husqvarna“ įrankių diržas „Flexi“ yra skirtas optimizuoti darbo eigą ir padidinti darbų efektyvumą. Dėl ergonomiško svorio paskirstymo ir lankšios sistemos papildomiems įrankiams, aksesuarams ir priedams laikyti, judėti ir dirbti tarp skirtingų darbo vietų bus daug paprasčiau ir patogiau.

Daugiau informacijos www.husqvarna.lt

NAUJIENA

Husqvarna
IR TU PASIRUOŠĘS